

Sanna Kauppinen ja Lasse Räisänen

**Vuokatti Actionin kiipeilytoiminnan kehittäminen -
Suunnitelmapaketti boulderointiseinästä**

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Sosiaali-, terveydenhoito- ja liikunta-ala
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma
Syksy 2008

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Koulutusala Sosiaali-, terveydenhoito- ja liikunta-ala	Koulutusohjelma Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma
Tekijä(t) Sanna Kauppinen ja Lasse Räisänen	
Työn nimi Vuokatti Actionin kiipeilytoiminnan kehittäminen – Suunnitelmapaketti boulderointiseinästä	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Matkailu ja yrittäjyys	Ohjaaja(t) Katri Takala Toimeksiantaja Vuokatti Action / Jyrki Makkonen
Aika Syksy 2008	Sivumäärä ja liitteet 28+24
<p>Tämä opinnäytetyö tehtiin Vuokatissa toimivalle Vuokatti Action yritykselle, joka tarjoaa toimialanaan seikkailuliikuntaa ja aktiviteetteja erilaisille asiakkaille ja ryhmille. Opinnäytetyömme päätavoite oli kehittää toimeksiantajamme palveluita. Kehitystarve tuli toimeksiantajan halusta tarjota vanhoille asiakkaille jotain uutta ja samalla monipuolistaa tarjontaa uusia asiakkaita varten. Tarkoituksemme oli, että saamme laadittua toteuttamiskelpoisen suunnitelman uudesta tuotteesta, jonka toimeksiantajamme voisi resursien salliessa toteuttaa.</p> <p>Lähdimme ideoimaan ja kehittämään Vuokatti Actionin palveluja jo syventävässä harjoittelussa keuhkotalvella 2008. Harjoittelun aikana tutustuimme laajalti yrityksen palveluihin ja päätimme keskittyä kiipeilytoiminnan kehittämiseen. Kesän 2008 aikana aihe tarkentui boulderointiseinän suunnitteluun, joka sopi myös toimeksiantajallemme.</p> <p>Opinnäytetyönämme syntyi valmis suunnitelmapaketti boulderointiseinästä, joka sisältää tarkat piirustukset taustakuvasta sekä sijainnista. Tämä paketti sisälsi myös luonnoksen uudesta kiipeilyreitistä vanhan kiipeilyseinän läheisyyteen. Lisäksi teimme aloittelijan boulderointioppeaan toimeksiantajaamme varten, jota hän voi käyttää hyväkseen ohjatessa asiakkaitaan tai uusia työntekijöitä. Asiakkaiden itseohjausta varten teimme myös pienet opaskyltit boulderointiseinän viereen.</p> <p>Opinnäytetyö vastasi toimeksiantajan ja meidän asettamia tavoitteita. Toteutuessaan boulderointiseinä ja uusi kiipeilyreitti lisäisivät Vuokatti Actionin palveluita. Boulderointiseinä toisi myös täysin uuden lajin yrityksen palvelutarjontaan.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	seikkailu, seikkailuliikunta, seinäkiipeily, boulderointi, kehittäminen ja soveltaminen
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Kaktus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School School of Health and Sports	Degree Programme Sports and Leisure Management
Author(s) Sanna Kauppinen and Lasse Räisänen	
Title Developing the Climbing Activities of Vuokatti Action – A plan of a bouldering wall	
Optional Professional Studies Tourism and Entrepreneurship	Instructor(s) Katri Takala
	Commissioned by Vuokatti Action / Jyrki Makkonen
Date Autumn 2008	Total Number of Pages and Appendices 28+24
<p>The commissioner of this thesis was Vuokatti Action, a company based in Vuokatti. Vuokatti Action provides a variety of adventure activities to different types of clients and client groups. The object of this thesis was to create a plan of a new product which our employer could produce.</p> <p>The end product was a plan of a bouldering wall and a climbing route. The bouldering wall and the new climbing route are located right next to the old climbing wall the company already has. The plan includes a detailed drawing of the background painting for the bouldering wall, a rough sketch of the new climbing route and two guide leaflets to be placed next to the bouldering wall. We also produced a beginners guide to bouldering which our employer could use in instructing new clients, employers or practical trainers. If built, the product would increase the variety of activities our commissioner has to offer to both old and new clients and bring a totally new activity, bouldering, to the company's selection.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	adventure, adventure sports, wall climbing, bouldering, developing and applying
Deposited at	☒ Kaktus Database at Kajaani University of Applied Sciences ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SEIKKAILU	3
2.1 Seikkailun määritelmä	3
2.2 Seikkailuliikunta	5
3 SEINÄKIIPEILY	7
3.1 Seinäkiipeilyn historia	7
3.2 Seinäkiipeily lajina	9
4 BOULDEROINTI	10
5 TUOTTEISTAMISPROSESSI	12
5.1 Tuotteen tai palvelun kehittäminen ja soveltaminen	14
6 VUOKATTI ACTIONIN KIIPEILYTOIMINNAN KEHITTÄMINEN	16
6.1 Boulderointiseinän suunnittelu	16
6.2 Kiipeily- ja boulderointiseinän tekninen osa-alue	17
6.3 Kustannusarvio	18
7 POHDINTA JA ARVIOINTI	20
7.1 Luotettavuus	21
7.2 Eettisyys	23
7.3 Ammatillinen kasvu	24
LÄHTEET	26
LIITTEET	28
1. SUUNNITELMA KIIPEILYTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI	
2. ALOITTELIJAN BOULDEROINTIOPAS	
3. OPASKYLTTI BOULDEROINTISEINÄLLE	

1 JOHDANTO

Degermanin ja Pohjolan (2002, 5) mukaan seikkailussa ihminen antautuu toimintaan niin kokonaisvaltaisesti, että kaikki muu menettää hetkellisesti merkityksensä. Seikkailu onkin pelkkänä sanana huomiota herättävä ja kiinnostava. Mielleyhtymiä ja mielikuvia herää heti seikkailu-sanan kuullessa. Mielikuvitus ja erilaiset tunnetilat ovatkin tärkeässä osassa seikkailun luomassa elämyksessä. Seikkailuun yhdistetään usein esimerkiksi jännitys, pelko, haaste, riskit, uskallus sekä onnistuminen ja valloittaminen. (Swarbrooke, Beard, Leckie & Pomfret 2003, 7.)

Opinnäytetyömme keskittyy seikkailuliikuntaan siltä osin, että toimeksiantajamme on yritys, joka tarjoaa pääasiallisesti seikkailullisia palveluja. Kyseinen yritys on Vuokatissa toimiva Vuokatti Action. Yritys tarjoaa palveluja muun muassa yrityksille, leirikouluille sekä yksittäisille asiakkaille. Tarjolla on sisälajeina esimerkiksi seinäkiipeilyä, jousiammuntaa, curlingia ja ulkolajeina lumikenkäilyä sekä kanoottiretkiä. Yrityksessä käy vuosittain jo ennestään tuttuja ryhmiä, jotka ovat jo pidempään käyttäneet samoja palveluja. Opinnäytetyömme aiheen tarkoitus syntyy yrityksen tarpeesta tarjota tällaisille ryhmille jotain uutta, jotta heillä riittäisi kiinnostusta käyttää palveluja uudestaan. Samalla myös uudet asiakkaat saavat laajempaa tarjontaa.

Degerman ja Pohjola (2002, 5) pitävät seikkailuna kaikkia liikuntalajeja, joissa ihminen kohtaa luonnon ja itsensä ja joissa tarvitaan taitoa sekä lihasvoimaa. Vuokatti Action tarjoaa useita mielenkiintoisia seikkailulajeja, jotka sopivat kyseiseen määritelmään. Opinnäytetyömme aihe rajoittuu kiipeilyseinään ja sen toiminnan kehittämiseen. Vuokatti Actionin kiipeilyseinä on suosittu laji ympäri vuoden ja sen vuoksi kiipeilytoiminnan kehittäminen on tarpeellista. Käyhkön (2002, 9) mukaan seinäkiipeily onkin lajina lisännyt kannatusta Suomessa vahvasti, sillä rekisteröityjä käyttäjiä vuonna 2002 oli 1200 ja lajin harrastajia 8000. Euroopassa kiipeilyä harrastaa noin 5 miljoonaa ihmistä, ja se on hyvin suosittu laji Ranskassa, Sveitsissä, Italiassa ja Espanjassa.

Opinnäytetyömme oli tuotteistamisprosessi, jossa kehitimme Vuokatti Actionin palveluja. Valitsemamme kiipeilytoiminnan kehittämisen lisäksi toimme uutena lajina esille boulderoinnin, jolle kiipeilyseinän ympärillä on sopivat puitteet. Boulderointi on seinäkiipeilystä kehittynyt oma kiipeilylajinsa, jonka erilaisuus ilmenee turvavaljaiden ja köysien puuttumisena.

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa toimeksiantajallemme valmis suunnitelma boulderointiseinästä (Liite 1). Se sisältää seinän taustamaalauksen ja siitä ilmenee myös boulderointiseinän sijainti. Tämän varsinaisen boulderointiseinän suunnitelman lisäksi teimme toimeksiantajallemme pienimuotoisen hahmotelman uudesta kiipeilyreitistä vanhan kiipeilyseinän rinnalle. Tämä suunnitelma rajoittui kuitenkin vain lähinnä piirrosluonnokseen, eli sen tarkemmin emme ryhtyneet sitä suunnittelemaan. Tarkoitus oli antaa toimeksiantajallemme vain luonnos reitistä, jonka hän voi joskus halutessaan toteuttaa. Näiden suunnitelmien lisäksi teimme myös aloittelijoiden boulderointioppaan (Liite 2) sekä opaskyltit asiakkaiden ohjeistusta varten (Liite 3).

Opinnäytetyömme aihe oli sopiva meille, sillä se liittyi vahvasti oman ammattialamme ja suuntautumisvaihtoehtomme tavoitteisiin ja perusteisiin. Matkailu ja yrittäjyys-suuntautumisvaihtoehtomme tavoitteita on juuri perehtyä matkailupalvelujen tuotteistamiseen. Lisäksi tavoitteena on syventää opiskelijan liikuntamatkailun ja sen muotojen tuntemista sekä perehtyä seikkailukasvatukseen ja sen antamiin mahdollisuuksiin ohjaamistilanteissa. Opinnäytetyön kautta lisäsimme osaamistamme seikkailulajien parissa ja syvensimme palvelujen kehittämiseen liittyvää osaamista. Keväällä 2008 opintoihimme liittyvän syventävän harjoittelun suoritimme nimenomaan Vuokatti Actionissa. Sitä kautta pääsimme tutustumaan yrittäjän arkeen ja tällaisen yrityksen ylläpitämiseen tarkemmin sekä pääsimme kokeilemaan käytännössä eri seikkailulajeja. Kokonaisuudessaan opinnäytetyö, harjoittelu ja suuntautumisemme tukivat toinen toisiaan ja saimme arvokasta tietoa ja taitoa useasta eri osaamisalueesta, joita alamme koulutuksessa painotetaan. Opinnäytetyömme keskeisimmät käsitteet ovat seikkailu ja seikkailuliikunta, erityisesti seinäkiipeily ja boulderointi sekä palvelujen kehittäminen ja soveltaminen.

2 SEIKKAILU

Jokainen ihminen kokee seikkailun omalla tavallaan. Näihin kokemuksiin vaikuttavat niin lapsuusajan leikit ja pelit kuin aikuisiän henkiset ja psyykkiset ominaisuudet. Erilaiset tarinat ja kertomukset muokkaavat käsitystämme siitä, mitä seikkailu itse asiassa on. (Swarbrooke ym. 2003, 7-8.) Koska Vuokatti Action on seikkailullisia aktiviteetteja tarjoava yritys, on hyvä perehtyä hieman siihen, mitä seikkailu oikeastaan on ja mistä se syntyy.

2.1 Seikkailun määritelmä

Seikkailuna voidaan pitää kaikkea, missä sekä fyysinen että henkinen toiminta kohtaavat. Kolmas tärkeä seikkailuun liittyvä elementti on luonto ja ympäristö, jonka puitteissa toimitaan. Muuttuvat ja vaihtelevat olosuhteet tulee aina ottaa huomioon seikkailun yhteydessä. Samat seikkailulliset toiminnot voivat vaihdella suorituspaikkansa mukaan todella paljon. (Cavén, 1992, 8.) Ei ole olemassa vain yhtä ominaisuutta, jolla voisi määrittää tehokkaasti seikkailun syvimmän luonteen ja olemuksen. Tämän takia täytyy selvittää kaikki seikkailun keskeisimmät piirteet, jotka synnyttävät seikkailun ja joiden avulla seikkailu koetaan. Mikään näistä ominaisuuksista ei yksinään tuota varsinaista seikkailun elämystä, mutta yhdessä esiintyessään seikkailu on enemmän tai vähemmän taattu. (Swarbrooke ym. 2003, 9.)

Epävarmuus tulevasta, vaarallisuuden tunne ja riskit ovat kolme erityistä seikkailun piirrettä. Seikkailu ei ole kunnan seikkailu, jos ei tunne hieman epävarmuutta. Riskit, niin fyysiset, psyykkiset, lisäävät epävarmuuden tunnetta. Fyysisiä riskejä ovat muun muassa loukkaantuminen tai kivun tunteminen, kun taas psyykkisiä riskejä ovat esimerkiksi itsetunnon laskeminen tai häpeän tunne. (Swarbrooke ym. 2003, 10.) Westburyn (1997, 79-91) mukaan jokaisessa riskissä on kaksi osapuolta – todellinen riski ja koettu riski. Seinäkiipeily ja köysilaskeutuminen ovat hyviä esimerkkejä lajeista, joissa todellinen ja koettu riski poikkeavat toisistaan huomattavasti. Lajeja kokeilevat ihmiset kokevat ne vaarallisiksi, ehkä jopa pelottaviksi tai kauhistuttaviksi. Heidän koetun riskinsä voidaan sanoa olevan korkea. Heille aiheutuva todellinen riski on itse asiassa matala, sillä molemmissa lajeissa käytetään välineitä ja tekniikoita, jotka minimoivat köysiin ja muihin turvalaitteisiin vaikuttavan mekaanisen voiman. Kiipeily ja seinäkiipeily ovat lajeja, jotka aloittelijat kokevat usein pelottaviksi. Tämä johtuu siitä, että

turvavaljaisiin, köysiin ja sulkuhakoihin ei vielä lajin alkuvaiheissa luoteta, jolloin pelko puutoamisesta voi nousta korkeaksi. Muutaman kiipeilykerran jälkeen turvavälineisiin oppii kuitenkin luottamaan, jolloin koettu riski pienenee huomattavasti.

Vaarallisuuden tunne nostaa riskien mahdollisuutta. Vaaratkin voidaan jakaa kahteen ryhmään; ihmisistä aiheutuviin vaaroihin sekä ympäristön vaaroihin. Ihmisiin liittyvillä vaaroilla tarkoitetaan henkilön itsensä aiheuttamia tekijöitä, kuten tarkkaavaisuuden herpaantumista, taidon puutetta, häiriköintiä tai muuta vastaavaa toimintaa, joka voi esimerkiksi vaarantaa ohjeiden ymmärtämisen ja tätä kautta aiheuttaa riskejä itse seikkailun aikana. Ympäristöstä johtuvia vaaroja ovat esimerkiksi maanjäristykset, eläimet, sääolosuhteet ja muut luonnonilmiöt. Nämä vaarat erottavat toisistaan se, että ihmisistä aiheutuvat vaaratekijät ovat helpommin hallittavissa kuin luonnonoloista johtuvat tekijät. (Priest & Gass 1997, 19.) Vuokatti Actionin kiipeilyseinän lähettyvillä ympäristön aiheuttamat vaaratekijät voidaan lukea lähes olemattomiksi, sillä toiminta tapahtuu sisätiloissa. Tällöin ympäristöstä johtuvat vaarat, esimerkiksi sääolosuhteet, eivät pääse häiritsemään toimintaa. Ihmisistä johtuvia vaaratekijöitä esiintyy sitä vastoin huomattavasti enemmän, sillä esimerkiksi suuri ryhmäkoko tuo mukanaan omat riskinsä, kun kaikki eivät välttämättä kuule ohjeita.

Kaikki riski- ja vaaratekijät tuovat seikkailuun haastetta, joka on myös merkittävimpiä seikkailun osatekijöitä. Tietty haasteellisuus pitää yllä motivaatiota suorittaa tehtävää, kun taas liian helppo tai täysin mahdoton tilanne voi laskea motivaatiota. Tilanteen haastavuuden kokeminen riippuu ihmisestä; toiselle sama seikkailutilanne voi olla ylitsepääsemättömän vaikea, kun taas toiselle tilanne on hyvin yksinkertainen. (Swarbrooke ym. 2003, 10-11.) Haasteet ovat siis seikkailijan mahdollisuus näyttää ja kokeilla omia rajojaan ja kykyjään riskialttiissa tilanteessa (Priest & Gass 1997, 19).

Seikkailutilanteessa haetaan aina jotain uuden kokemista. Tämä voi tapahtua esimerkiksi kokeilemalla ennestään tuntematonta lajia tai tuttua lajia aivan uudessa ympäristössä. Ei voida puhua seikkailusta, jos tilanne kerrasta toiseen toistaa aina itseään ja on helposti ennalta arvattavissa. Seikkailun toinen tehtävä uuden kokemuksen lisäksi on tarjota mahdollisuutta irtautua arjesta ja tutuista ympäristöistä. Seikkaillessa voi siirtyä kokonaan erilaiseen ympäristöön tai uusiin aktiviteetteihin, jotka poikkeavat normaalista. Tästä johtuen seikkailu on myös tunteita herättävää toimintaa. Toiminta ei ole pelkästään helppoa ja hauskaa, vaan siihen sisältyy myös esimerkiksi pelon, epävarmuuden ja epätoivon tunteita. Seikkailuun ei voi varautua etukäteen, vaan sen aikana koetut tunnetilat ovat aitoja. Siksi seikkailukokemus on hyvin va-

pauttava, vaikka samalla voidaan kokea esimerkiksi myös hieman epämiellyttäviä tunteita. Yksi keskeisin tunnetila on jännitys, sillä ilman pientä jännitystä ei ole kunnan seikkailuakaan. On kuitenkin hyvin yksilöllistä, millä tasolla kukin ihminen kokee jännityksen; toiselle jännittävä tilanne voikin olla ahdistava ja uhkaava. (Swarbrooke ym. 2003, 12-13.) Hemmin (2005, 361) mukaan joidenkin mukaan ihmisen halu kokea jännitystä on yksi luonteenpiirre, joka määräytyy ihmisen aivojen toiminnan perusteella. Hänen mukaansa erilaiset järjestelmät ja toiminnat aivoissa vaikuttavat siihen, onko ihminen seikkailua ja vaaratilanteita etsivä, vai onko hän sovinnaisemmin käyttäytyvä. Näiden ominaisuuksien periytyvyyttä ollaankin parhaillaan tutkimassa.

Seikkailutilanne vaatii niin fyysistä kuin psyykkistä keskittymistä jännityksestä huolimatta. Keskittymiseen liittyy Swarbrooken (2003, 14) ajatus siitä, että seikkailun on aina sisällettävä jotain toimintaa. Passiivinen olotila ei kuulu seikkailun luonteeseen. Kaiken kaikkiaan seikkailukokemus on tunnerikas ja jännitykseen huipentuva, arkielämästä irtautuva tilanne, joka sisältää niin henkisiä, fyysisiä ja tunteellisia riskejä ja haasteita. Seikkailukokemus voi olla hyvin palkitseva monin tavoin ja samalla se tarjoaa mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen, oppimiseen ja nautintoon. (Swarbrooke ym. 2003, 13-16.) Ihmistä, joka etsii seikkailua, kutsutaan *tymoottiseksi ihmiseksi*, jolle seikkailu on itsetuntoa kohottava (tymoleptinen) lääke. Seikkailija saa tyydytystä ja mielenrauhaa toteuttaessaan joskus jopa vaarallisiakin seikkailuja. Seikkailuhenkiselle ihmiselle on siis tyypillistä hyökätä itseään ja omia rajojaan vastaan. Tällainen henkilö kokee suuren hyvinolontunteen vasta onnistuessaan seikkailuissaan ja pystyessään kokemaan seikkailutilanteita tarpeeksi usein. (Hemmi 2005, 361.)

2.2 Seikkailuliikunta

Kuten aiemmin olemme todenneet, seikkailu on monien erilaisten tunteiden ja kokemusten summa ja lähes mikä tahansa tilanne voidaan kokea seikkailuna. Se voi liittyä arkielämän tilanteeseen tai lapsuusajan leikkeihin ilman sen tarkempia päämääriä. Seikkailuliikunta taas on tavoitteellisempaa. Se vaatii usein paljon enemmän suunnittelua, teknistä varustusta ja tietotaitoa niiden käytössä sekä siinä on usein hyvinkin selkeät ja yksiselitteiset päämäärät.

Seikkailuliikunta käsittää suuren kirjon lajeja, jotka voivat sisältää kaikenlaista lumikenkä- ja sauvakävelystä aina kalliokiipeilyyn ja poronteurastukseen (Sjöberg & Järvinen 1993). Seik-

kailuliikuntalajeja voidaan harrastaa niin ilmassa, vedessä, vuoristossa kuin maallakin sekä kesällä että talvella. Lajeja voidaan harrastaa yksin tai yhdessä, eläinten parissa tai moottori-ajoneuvoilla jokaisena vuodenaikana. (Smart 2004, 9.) Yhteisiä piirteitä näillä seikkailuliikuntalajeilla on esimerkiksi luonnonläheisyys, oman kehon liikuttaminen ja kuormittaminen, uuden kokeileminen, erikoisuus sekä elämyksellisyys. Degerman ja Pohjola (2002, 5) ovat esitelleet kirjassaan seikkailulajeiksi muun muassa maastopyöräilyn, melonnan, hiihtovaelluksen ja kalliokiipeilyn sekä ratsastuksen.

Vuokatti Action on seikkailuliikuntayritys, joka tarjoaa elämyksiä ja seikkailua asiakkailleen. Olosuhteet seikkailuliikuntaa tarjoavilla yrityksillä ovat aina turvalliset, mutta silti riittävän haasteelliset tuottamaan uusia kokemuksia ja asettamaan uusia rajoja kullekin asiakkaalleen henkilökohtaisesti. Vuokatti Action tarjoaa seikkailuliikuntalajeinaan esimerkiksi erilaisia kiipeilylajeja, kuten seinäkiipeilyä, tikasnousua mäkihyppytorniin sekä köysilaskeutumista tornista. Näiden lisäksi tarjolla on curlingia, jousiammuntaa, jättitrampoliini, jättikiikku, lumikenkäilyä sekä monia muita lajeja, jotka eivät kuulu perinteisimpiin harrastettaviin lajeihin. Kaikki nämä lajit sisältävät seikkailun määritelmän mukaisia tekijöitä, niissä yksilön oma suorittaminen omien voimavarojen ja kykyjen puitteissa on tärkeää.

3 SEINÄKIIPEILY

Kiipeily on laji, jota voi harrastaa monessa eri paikassa, kuten sisällä, ulkona, kotikallioilla, vuorilla tai jääputouksilla. Ympäristö ja sääolosuhteet, käytettävät välineet, reittien vaativuus ja riskit ovat tekijöitä, jotka erottavat kiipeilyn alle sijoittuvat lajit toisistaan. (Koski, Arasola & Degerman 2005, 19.) Näitä lajeja ovat esimerkiksi sisäseinäkiipeily, kalliokiipeily ja boulderointi.

Seinäkiipeily on seikkailuliikuntalaji, joka on vuosien saatossa kehittynyt vuori- ja kalliokiipeilystä omaksi lajikseen sisätiloihin. Kuten kiipeilyharrastukseen kokonaisuudessaan, myös seinäkiipeilyyn liittyy seikkailullisia elementtejä, kuten jännitys, riskit, ennakoitavuuden puute sekä omien rajojen kokeileminen ja etsiminen. Tämän takia kiipeilylajit sijoitetaan seikkailuliikunnan alle. Kiipeily on kuitenkin myös urheilua, jolloin kiipeämiseen tulee mukaan uusi näkökulma, eli onnistuneen suorituksen hakeminen. Tällöin reittien selvittämisessä seikkailulliset elementit, kuten jännitys ja riskit, ovat enemmän haitaksi kuin hyödyksi. (Lunnas, 2005) Saman kiipeilyseinän kiipeäminen uudelleen, samaa reittiä ja samoja otteita käyttäen, on paljon helpompaa kuin seinän kiipeäminen ensimmäisellä kerralla. Tällöin voidaan puhua seikkailullisesta näkökulmasta. Kun kiipeilyllä on selkeä tavoite, esimerkiksi reitin suorittaminen nopeampaa kuin edellisellä kerralla, tulee suoritukseen urheilullinen näkökulma.

3.1 Seinäkiipeilyn historia

Kiipeily on ollut tärkeä osa ihmisen elämää koko historian ajan. Jokapäiväinen selviytyminen on ollut aikoinaan kiinni kiipeilytaidoista, kun esimerkiksi muinaisia asutuksia on löydetty korkeilta kallionrinteiltä. Lisäksi kiipeilyä on tarvittu ruoan hankkimiseen sekä liikkumiseen. Vuoret toimivat ruoankeräyspaikan ja asumusten lisäksi asukkaiden mielestä myös jumalten asuinsijoina eli pyhänä paikkana, jonne ihmisillä ei ollut mitään asiaa. Pidettiin myös suoraan hulluna kiivetä korkeille ja vaarallisille, jään peittämille vuorenhuipuille. Länsimaatkin kiinnostuivat vuorista ja niiden huipuista vasta 1800-luvun puolivälissä. Tällöin syttyi kiinnostus vuorien huippuja kohtaan valloittamismielessä. Vuoristokiipeilyn kulta-ajaksi mainitaankin vuodet 1854–1865, kun Alppien 39 päähuipusta valloitettiin 31. (Koski ym. 2005,

11.) 1800-luvun puolivälistä vuorikiipeilyä alettiinkin harrastaa Euroopassa seikkailu-urheiluna, kun ryhdyttiin kilpailemaan vaikeimman huipun valloittamisesta (Käyhkö 2002, 9).

1800-luvun lopussa välineet kiipeilyssä olivat melko puutteellisia ja 1900-luvun alkupuolella otettiin kiipeämistä varten käyttöön erilaisia apuvälineitä, kuten hampukköysiä ja puukiiloja. Välineiden käyttöönoton jälkeen alkoi kiipeilyn nopea kehittyminen, joka jatkui aina toiseen maailmansotaan saakka. Sodan aikana kiipeilyinnostus hieman laantui, mutta välineiden kehityksen kannalta sota oli kulta-aikaa. Erikoisjoukoille kehitetyistä välineistä saatiin käyttöön erilaisia kiipeily- ja laskeutumisvälineitä, kuten alumiinihakoja ja – kiiloja, ja myös köydet muuttuivat vahvemmiksi. (Käyhkö 2002, 9.)

Varsinaisen seinäkiipeilyn voidaan katsoa saaneen alkunsa 1960-luvun lopulla, kun nykyisen seinäkiipeilyn tapaista toimintaa alkoi näkyä Englannissa, Saksassa ja Amerikassa. Seinäkiipeily oli erinomainen mahdollisuus harjoitella kalliokiipeilyä ja lisäksi se tarjosi vaihtoehdoisen kiipeilypaikan huonolla säällä. Alkuun seinät rakennettiin kiinnittämällä teko-otteita sementti- ja tiiliseiniin. 1980-luvun alkupuolella seinäkiipeily kehittyi omaksi urheilulajikseen ja samalla kotitekoiset seinät kehittyivät niin muodoltaan kuin laadultaankin, kun seiniä sekä otteita ryhdyttiin tuottamaan teollisesti. Tämä vuosikymmenen alku oli erittäin merkittävä käännekohta seinäkiipeilylle ja seinäkiipeilyhallitoiminnalle. (Koski ym. 2005, 12-13.) Kilpatoiminta kehittyi ja 1980-luvun loppupuolelta lähtien kilpailuja on järjestetty sisätiloissa (Käyhkö 2002, 9).

Suomessa seinäkiipeilyn historia on vielä alkutekijöissään. Vasta 1990-luvun alussa seinäkiipeilytoiminta tavoitti Suomen ja aloitti räjähdysmäisen nousun ja kehittymisen. Ensimmäinen seinä rakennettiin kuitenkin jo 1980-luvun lopulla Kauniaisiiin. Sieltä innostus seinäkiipeilyyn levisin isompiin kaupunkeihin, ja nykyään seinäkiipeilytiloja löytyy useista kouluista ja liikuntatiloista. (Koski ym. 2005, 13.) Seinäkiipeilyn uran kilpailulajina voidaan katsoa alkaneen Ranskan MM-kilpailuista 1988. Suomessa varsinainen kilpailutoiminta pyörähti käyntiin vuonna 1991 järjestetyistä SM-kisoista. (Koski ym. 2005, 27-28.)

Suomessa kiipeilyn kattojärjestönä toimii Suomen Kiipeilyliitto ry (SKIL). SKIL aloitti toimintansa kattojärjestönä vasta vuonna 1994 ja vuotta myöhemmin se virallistettiin. Sitä ennen järjestötoiminta oli sijoittunut Suomen Alppikerhoon, joka on perustettu 1956. Kasvanut jäsenmäärä ja halu toimia itsenäisenä kerhona sytyttivät ajatuksen kattojärjestön perus-

tamisesta. SKIL on kansainvälisen kiipeilyn kattojärjestön UIAA:n kansallinen jäsenjärjestö. (Koski ym. 2005, 15.)

3.2 Seinäkiipeily lajina

Seinäkiipeily on erinomainen tapa saada ensimmäiset kosketukset kiipeilyyn. Ohjatussa seinäkiipeilyssä saa turvallisen lähdön kiipeilyn pariin ja innostuksen sytyttyä voi hakeutua seurojen järjestämille kiipeilyn alkeiskursseille. Alkeiskursseilla opitaan perusvälineiden käyttö, varmistaminen, kommunikointia, solmujen tekoja sekä tärkeitä turvallisuusasioita. (Koski ym. 2005, 19-20.)

Kiipeilyseinät on rakennettu kestävästä lujitemuovista tai vanerilevystä, johon kiinnitetään erikokoisia ja – muotoisia massaotteita jäljittelemään oikean kallionseinämän koloja ja muotoja. Seinälle oikein sijoitetut varmistuspisteet ja lujat rakenteet sekä ammattitaitoinen ohjaustoiminta takaavat turvalliset olosuhteet harrastamiselle. Seinäkiipeilyä harrastaessa turvallisuus varmistetaan oikeaoppisilla kiipeilyvaljailla, -köysillä ja erilaisilla varmistuslaitteilla. (Koski ym. 2005, 20.) Erilaisilla otteilla voidaan tehdä kiipeilyseinästä joistain kohdin hankalampi kiivetä. Lisäksi seinä voi olla negatiivinen, jolloin se kaatuu ulospäin pystysuorasta tasosta. Tällöin kiipeäminen on hankalampaa. Monet seinäkiipeilijät lisäksi leikittelevät otteilla ja reiteillä kiipeillessään; kiipeämällä esimerkiksi jotain tiettyä linjaa pitkin tai koskemalla vain tiettyihin otteisiin saadaan vaikeustasoa korkeammalle, vaikkei seinä itsessään olisi niin hankala. (Hattingh 2004, 13.)

Vuokatti Actionin yksi keskeisimmistä lajeista on seinäkiipeily. Se on ympärivuotinen suosikki ja sopii kaikenikäisille ja – kokoisille. Se tarjoaa sopivasti haastetta ja elämyksiä jokaiselle, niin aloittelijalle kuin myös kiipeilyä aikaisemmin harrastaneelle. Päätös ryhtyä ideoimaan jotain uutta seinäkiipeilyseinälle syntyi yhdessä toimeksiantajan kanssa. Kuten mainittu, seinäkiipeilyn suosio on ympärivuotista, jonka vuoksi olisi tarpeen kehittää jotain lisätoimintaa seinälle.

4 BOULDEROINTI

Boulderointi tulee englanninkielen sanasta boulder (iso kivi, lohkare). Boulderointi tarkoittaa kiipeilyä kiipeilyseinällä sisätiloissa, isolla siirtolohkareella, kiviaidalla, kallionseinämällä tai missä tahansa muualla, jossa voi liikkua seinämää pitkin turvallisella korkeudella ilman varmistusta. (Koski ym. 2005, 19.)

Boulderoinnin katsotaan syntyneen 1900-luvun alun Ranskassa, Fontainebleaussa, joka on kaupunki Pariisin lähistöllä. Fontainebleausta löytyy paljon veden muokkaamia hiekkakivi-lohkareita, joissa boulderointia on ensin harrastettu köysikiipeilyn harjoitteluun. (Cave - Boulderkeskus) Boulderoinnista on kuitenkin kehittynyt sittemmin oma suosittu kiipeilymuotonsa, vaikka se alun perin on ollut, ja toimii edelleenkin kiipeilijän parhaana aseena kehittää sekä voimaa että tekniikkaa muita kiipeilymuotoja varten. Boulderoidessa voidaan kehittää useita erilaisia sormitekniikoita, kuten sormi- tai puristusotetta, todella tehokkaasti. (Creasey, Shepherd, Banks, Gresham & Wood 2001, 224.) Laji toimii myös hyvänä lämmittelymuotona vaativampia kiipeilysuorituksia varten. Koska boulderoinnissa kiipeily tapahtuu matalalla, ei varmistuksesta tarvitse huolehtia vaan kiipeilijä voi keskittyä kiipeämiseen ja sormien, kyynärvarsien ja olkapäiden lämmittelyyn. (Koski ym. 2005, 19.)

Boulderoinnissa ei käytetä minkäänlaisia valjaita tai turvaköysiä. Pehmeät ja sopivan kokoiset kiipeilykengät ovat kuitenkin hyvä apu kivillä liikuttaessa. Lisäksi voidaan käyttää talkkia käsiin, jolloin käsien otteet pitävät paremmin. (Hattingh 2004, 10.) Ulkona kiipeiltäessä voidaan myös käyttää boulderpatjaa eli crashpadia, jonka päälle on pehmeä laskeutua ja jota voidaan siirtää kiipeilijän sijoittumisen mukaan. Tämä kuitenkin toimii vain silloin, kun paikalla on useampi kiipeilijä. (Koski ym. 2005, 19.)

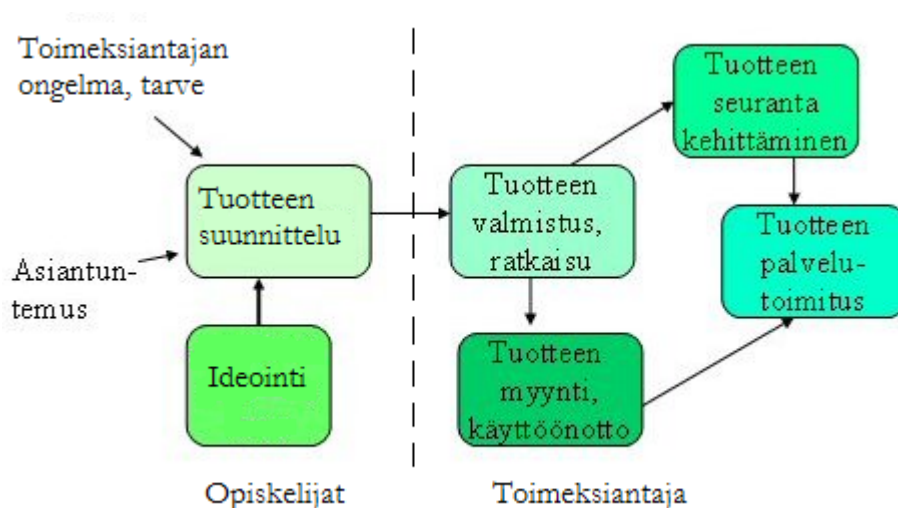
Boulderointia voidaan harrastaa yksin omissa oloissaan, kun vain muistetaan pysyä turvallisella korkeudella. Kiipeilykorkeus vaihtelee, mutta yleensä boulderoidaan puolesta metrillä 3-5 metrin korkeuteen, jolloin laskeutuminen ilman köysiä on vielä turvallista. (Creasey ym. 2001, 15.) Korkeammalle mentäessä käytetään termiä free soloing, joka on boulderoinnin yksi muoto. Tällöin voidaan kiivetä jopa 10 metrin korkeudessa ilman köyttä. Free soloingia harrastavat vain ammattilaiset, koska se vaatii sekä fyysisiä että psyykkisiä voimavaroja; yksikin virheliike voi päättää sooloilun traagisesti. (Hattingh 2004, 11.)

Kuten kiipeilyn muille lajeille, myös boulderoinnille on olemassa oma kilpailulajinsa. Boulderkisat ovat tulleet mukaan kilpakiipeilyyn Suomessa 90-luvun loppupuolella, ja ovat saavuttaneet suuren suosion. Boulderkisoissa kiivetään yleensä 8-12 boulderreittiä, joista saadaan pisteitä reitin vaikeuden mukaan ja eniten pisteitä saanut voittaa kisan. Osassa kisoista mitataan myös aikaa, jolloin nopein kiipeilijä voittaa. Kilpailureitit on suunniteltava siten, etteivät kilpailijan jalat nouse kolmea metriä korkeammalle reitin lähtötasosta. (Käyhkö 2002, 11-12.)

5 TUOTTEISTAMISPROSESSI

Matkailukehityksen tuotekehitystyö perustuu useimmiten joko asiakkailta saatuihin virikkeisiin tai yrittäjän päässä syntyneisiin ideoihin (Komppula & Boxberg 2002, 92). Tämän opin- näytetyön aihe syntyi yrittäjän ideasta kehittää palvelujaan monipuolisemmaksi.

Tuotteistamisen perusajatuksena on uuden, kilpailukykyisen tuotteen tai palvelun kehittäminen ja sen tuominen markkinoille. Sen kolme päävaihetta ovat tuotteen ideointi, suunnittelu ja toteutus. Tuotteistuksen peruslähtökohtia on selvittää, mitä tuotetaan, kenelle, miksi, milloin ja millä ehdoilla ja mitä etuja tuotteistamisella on. Lyhyesti sanottuna tuotteistuksen tavoitteena on saada markkinoille kilpailukykyinen tuote, tyydyttää asiakkaiden tarpeet, saada arvio tuotteen laadusta sekä hintatasosta ja tuotteistuksen edelleen kehittäminen (KAMK, Opinnäytetyöpakki). Meidän osamme tuotteistamisprosessissa olivat ideointi ja suunnittelu. Valmistus, myynti sekä seuranta ja arviointi jäivät toimeksiantajamme vastuulle (vrt. Kuvio 1.).

Kuvio 1. Tuotteistusprosessi pääpiirteittäin (muokattu KAMK, Opinnäytetyöpakki)

Opinnäytetyötämme koskevan esimerkin palvelukonseptin kehittämisestä antaa eräs luontomatkatiluyritys, joka tarjoaa erilaisia ohjelmapalveluja yrityksille ja valituille ulkomaalaisille kohderyhmille. Tarve kehittää uusia palveluja syntyy joko asiakkaan tai matkatoimiston pyynnöstä tarjota ryhmille jotain ennen kokematonta. Myös halu tarjota jotain uutta omille vakituksille asiakkaille synnyttää tarpeen kehittää uusia palveluja. Näiden palvelujen kehittämiseen ja uusiin tuotteisiin ideoita etsitään kirjallisuudesta, historiasta, paikallisesta perinteestä, kulttuurista, vanhoista elokuvista, dokumenteista ja tv-ohjelmista. Kekseliäs mielikuvitus ja ripaus hulluutta eivät ole lainkaan huono asia ohjelmapalveluja tarjoavalle yritykselle. (Komppula ym. 2002, 100.) Syventävän harjoittelun aikana kehitimmekin useita innovatiivisia ideoita, jotka kuitenkin osoittautuivat toteuttamiskelvottomaksi alustavien testausten jälkeen. Kehittämiemme ideoiden suurimmaksi ongelmaksi nousi useamman ohjaajan tarve. Suunnittelemamme tuotteen tuli kuitenkin olla sellainen, jota toimeksiantajamme pystyisi ohjaamaan yksin.

Seikkailuliikuntayritysten, kuten Vuokatti Actionin, lähtökohtana on tuottaa asiakkaille elämyksiä erilaisten seikkailuliikuntalajien parissa. Nykysuomen sanakirjan (1996, 214) mukaan elämys on ”voimakkaasti vaikuttava kokemus, tapahtuma tai muu sellainen, joka tekee voimakkaan vaikutuksen”. Kun ryhdytään tuottamaan palvelua tai tuotetta, jonka tarkoitus on tuottaa elämyksiä, on otettava huomioon muutamia tärkeitä asioita. Ensimmäisenä täytyy muistaa se, että elämys on subjektiivinen kokemus eikä sitä varsinaisesti voida tuottaa. Tällöin yrityksen täytyy siis yrittää tarjota sellaiset edellytykset, jotta elämysten syntyminen on mahdollista. (Komppula & Boxberg 2002, 29-30.)

Yksilöllisyys ja aitous ovat tärkeitä elementtejä elämyksiä tarjoavassa tuotteessa. Tuotteen olisi hyvä olla ainutlaatuinen eli sellainen, ettei vastaavaa löydy lähialueelta. Myös eriyttäminen, eli asiakkaan mahdollinen yksilöllinen huomioonottaminen aktiviteettia suoritettaessa on merkki hyvästä tuotteen suunnittelusta. (Tarssanen & Kylänen 2007, 114.) Opinnäytetyössämme tällainen yksilön huomioiminen näkyy boulderointiseinän suunnittelussa siten, että otekiäviä sijoitetaan seinälle eri vaikeusasteittain. Lisäksi eri värejä käyttämällä voidaan suunnitella erilaisia reittejä, joista osa on vaikeampia. Vain tietyn värisiä otteita käyttämällä boulderoinnista saadaan todella haastavaa.

Tarina liittyy olennaisesti tuotteen aitouteen, jolla tarkoitetaan tuotteen uskottavuutta. Vaikka suoritusympäristö olisi kuinka epänormaali, kuten kipeilyseinä sisätiloissa, on tuote aito jos asiakas kokee näin. Tuotesuunnittelussa tulisikin aina pyrkiä ajattelemaan asiakkaan näkö-

kulmasta ja sitä, miten uskottavana he tuotetta tulevat pitämään. Tarinan tarkoitus on sitoa yhteen tuotteessa käytetyt elementit yhdeksi kokonaisuudeksi. Hyvä tarina antaa tuotteelle merkityksen ja sisältöä. (Tarssanen & Kylänen 2007, 114-115.) Suunnittelemassamme boulderointiseinässä ei varsinaisesti ole tarinaa, mutta tarina voitaisiin tässä tapauksessa korvata teemalla. Vanhan kiipeilyseinän seinämaalaukset sisältävät erilaisia viidakon eläimiä, joten oli selvää, että suunnittelimme boulderointiseinälle samaa teemaa jatkavan taustamaalauksen.

Parantaisen (2007, 68) mukaan asiakas on valmis maksamaan tuotteesta, jos se on sellainen mitä ei saa muualta, tuotteesta on konkreettista hyötyä tai jossa on hyvä tarina, mielikuva tai imago. Hyvässä tuotteessa on havaittavissa kaikki edellä mainitut tekijät. Suunnittelemassamme tuotteessa on havaittavissa kaksi näistä tekijöistä: tuotetta ei ole saatavilla lähialueilla ja sillä on selkeä tarina. Tuotteestamme ei kuitenkaan seuraa konkreettista hyötyä asiakkaalle, mutta ei sitä asiakas välttämättä tarvitsekaan. Asiakkaalla voi vain olla halu käyttää tai kokeilla tuotetta (Parantainen 2007, 29). Elämystuotetta ostaessa asiakas maksaa siitä, että hän voi kuluttaa aikaansa ja nauttia erilaisista mieleenpainuvista tapahtumista yrityksen tarjotessa hyvät puitteet tähän (Komppula & Boxberg 2002, 28). Tähän mekin pyrimme opinnäytetyössämme, sillä kiipeily- ja boulderointiseinät muodostavat hyvän kokonaisuuden, joka jää varmasti asiakkaan mieleen. Tilat ja puitteet on suunniteltu siten, että tuotteen uskottavuus on vahva ja se tarjoaa elämyksellisiä kokemuksia asiakkaille.

5.1 Tuotteen tai palvelun kehittäminen ja soveltaminen

Yleisesti ottaen kehittäminen ja soveltaminen käsitteinä tarkoittavat hieman eri asioita. Kehittäminen on yleensä pitkän ajan kuluessa tapahtunut hidaskäyttöprosessi, jonka aikana tarpeeseen syntynyt tuote, menetelmä tai tapa on muokkautunut toimimaan paremmin kyseisessä tehtävässä. Esimerkkinä voidaan pitää opinnäytetyötämme koskevaa kiipeilyä, jossa yli 250 vuoden aikana kehittyneet kiipeilyvälineet ja tekniikat ovat mahdollistaneet aina vaikeampien kohteiden saavuttamisen ja kiipeämisen. Alkuaikoina kiipeily on ollut elinehto jokapäiväiselle selviytymiselle, kun alkusukasheimot ovat kiivenneet vuorien rinteillä oleviin luoliin asuntoihin ja toiset nousseet palmuihin kookospähkinöiden perässä (Koski ym. 2005, 11). Vuoristoissa liikkuminen on siis ollut hyvin tavanomaista. Nykypäivinä kiipeily on kehittynyt siihen pisteeseen, että yhä useammat kiipeilijät tahtovat valloittaa maailman korkeimmat ja vaativimmat vuorien huiput. Ajan saatossa vuorikiipeilyn harrastajat ovat kehittäneet lajiaan, eli

sen välineitä ja tekniikoita eteenpäin, jotta vuorikiipeily olisi turvallisempaa ja mahdollistaisi pääsyn uusiin paikkoihin.

Soveltaminen on huomattavasti nopeampi prosessi. Soveltamisella tarkoitetaan olemassa olevia välineiden ja tekniikoiden käyttämistä toisenlaisissa kohteissa ja ympäristöissä. Esi-merkkitapauksessamme vuorikiipeilystä on sovellettu erilaisia versioita, kuten pilvenpiirtäjien kiipeäminen, seinäkiipeily ja boulderointi. Soveltajat eivät siis vie tekniikoita, välineitä tai lajia, niinkään eteenpäin, vaan soveltavat niitä erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

6 VUOKATTI ACTIONIN KIIPEILYTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Seikkailu ja siihen käsitettävät lajit ovat alue, johon voi aina kehittää jotain uutta. Seikkailuliikuntaa suunniteltaessa vain mielikuvitus ja terve järki turvallisuudessa ovat rajana, koska tarkoituksena on tarjota ihmisille elämyksiä ja oman rajojen koettelemista. Useat yritykset kuitenkin kohtaavat jossain vaiheessa ongelman, kuinka saada oma tarjonta monipuolisemmaksi ja kiehtovammaksi, jotta ohjelma säilyisi vetovoimaisena ja kiinnostavana yhä kauemmin.

Vuokatti Actionilla on juuri tämän kaltainen tarve kehittää omaa tarjontaansa monipuolisemmaksi. Yrityksellä käy vuosittain ryhmiä, jotka ovat käyttäneet Vuokatti Actionin palveluja jo aikaisempinakin vuosina. Tämän tyyppiset ryhmät ovat hyviä asiakkaita, koska he uskollisesti käyttävät saman yrityksen palveluja. Olisi siis hyvä, jos tällaiselle ryhmälle olisi tarjota jotain uutta. Tehtävämme oli pohtia, millä tavoin ohjelmapalveluja voisi kehittää ja soveltaa, jotta tämän tyyppiset ryhmät saisivat joka kerta uusia kokemuksia ja ettei joka vuosi tarjottaisi ja toistettaisi samaa palvelua.

Tehtävämme oli laatia tarkat ja toteuttamiskelpoiset suunnitelmat, jotka toimeksiantajamme voisi resurssien niin salliessa toteuttaa. Suunnitelma sisälsi myös opaskyltit asiakkaita varten. Näiden lisäksi laadimme boulderointioppaan, joka sisältää perustietoa boulderoinnista sekä siinä käytettävistä menetelmistä ja varusteista. Opas on tarkoitettu lähinnä aloittelijoille, mutta sitä voi käyttää myös uusien työntekijöiden perehdyttämiseksi.

6.1 Boulderointiseinän suunnittelu

Tällä hetkellä Vuokatti Actionilla on käytössään noin 10 metriä korkea kiipeilyseinä. Alun perin seinällä oli hyvin suppea mahdollisuus kiivetä ylöspäin, mutta vuosien varrella otekiä on lisätty ja reittimahdollisuudet ovat lisääntyneet. Taustakuva on maalattu seinälle vuonna 2003. Kiipeilyseinä sijaitsee Vuokatin Urheiluopiston Vuokattihallissa, josta toimeksiantajamme on vuokrannut seinätilan käyttöönsä. Seinän vuokranmaksu määräytyy seinän käyttöasteen mukaan.

Luvan saatuaamme ryhdyimme suunnittelemaan kiipeilyseinän viereen 7x3 metrin kokoisena boulderointiseinän sekä rakennuksen seinässä sijaitsevaan ulkonemaan erilaisia kiipeilymene-

telmiä sisältävän lisäyksen köysivarmistuspaikkoineen. Boulderointiseinä toimii lämmittelynä ja harjoitteluna varsinaiselle seinäkiipeilylle. Uusi, pystyrakenteeseen lisätty osio tuo uusia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia tavallisen kiipeilemisen tueksi.

Suunnittelun alkuvaiheessa toimeksiantajamme kertoi meille muutamia tärkeitä asioita, kuten sopivan otteiden lukumäärän kyseiselle pinta-alalle. Suunnittelemamme boulderointiseinän pinta-ala on noin 21 neliometriä. Toimeksiantajamme mukaan kyseiselle alueelle sopiva ote määrä on noin 200. Tällöin yhdelle neliometrille tulisi otteita keskimäärin hieman alle 10.

Suunnitellessamme boulderointiseinää päätimme jatkaa kiipeilyseinällä olevaa teemaa. Kiipeilyseinän taustakuva esittää suurta puunrunkoa, jonka ympärillä ja oksilla on erilaisia eläimiä. Sama teema jatkui boulderointiseinällä. Maalaus hahmoteltiin ensin paperille, jonka jälkeen se skannattiin tietokoneelle. Tarkoitus on käyttää piirtoheitintä apuna maalauksen piirtämisessä seinälle. Boulderointiseinällä on suunniteltu sijoitettavan myös pieniä kelloja, joita kiipeilijät voivat kilauttaa. Niitä on myös varsinaisella kiipeilyseinällä ja ne ovat eräänlaisia merkkipaaluja. Kellon ääni yleensä merkitsee sitä, että kiipeilijä on päässyt tavoitteeseensa.

Seinän ulkonemaan tulevaan lisäykseen suunnittelimme neljä erilaista kiipeilymenetelmää sisältävän rakennelman. Se sisälsi köysitikkaat, hammppuköyttä, tavallisia otekiviä sekä köysitikaksen ylimpänä osiona. Uusi kiipeilyreitti vaatii köysivarmistuspaikan, sillä sen korkeus on noin 10 metriä. Sopiva köysivarmistuspiste sijaitsee uuden kiipeilyreitit yläpuolelle kattorakenteessa.

6.2 Kiipeily- ja boulderointiseinän tekninen osa-alue

Kiipeilyseinillä käytettävät otteet kiinnitetään normaalisti kiila-ankkureiden avulla seiniin. Kiila-ankkuria varten porataan seinään 12 millimetrin terällä noin 45 millimetriä syvä reikä, johon kiila-ankkuri asetetaan. Kiila-ankkurin pohjalla olevaa kartiota lyödään vasaran ja terästapin avulla jolloin kartio pakkautuu kiila-ankkurit pohjalle laajentaen sen peräpäätä. Laajentumisen ansiosta kiila-ankkuri tarttuu lujasti porattuun reikään kiinni. Kiila-ankkurin sisäpuolella on kierteet, joihin otteet ja muut rakenteet voidaan ruuvata 10 millimetrin kuusiokoloruuveilla. Nämä ruuvit ovat yleensä 30–50 millimetriä pitkiä. Pienemmissä otteissa voidaan käyttää lyhyempiä ruuveja ja suuremmissa pidempiä, mutta keskiarvopituus ruuveilla on 40

millimetriä (Mountain Shop Finland Oy). Normaalisti kiila-ankkureiden reiät porataan tavallisilla iskuporakoneilla. Vuokattihallin seinät ovat kuitenkin lujaa betonia, joten toimeksiantajamme joutuu käyttämään reikien poraamiseen vuokraamaansa teollisuusporaa, jolla reiät saadaan tehtyä varsin vaivattomasti.

Toimeksiantajamme kertoi käyttävänsä otteiden kiinnittämiseen sikaflexiä kuusiokoloruuvien lisäksi. Sikaflex on rakenneliima, jota käytetään pääasiassa veneiden ja laivojen yhteydessä. Tuotteen valmistaja mainitsee sikaflexin hyväksi puoleksi muun muassa elastisuuden, värinöiden vähentämisen sekä suurten dynaamisten paineiden siedon. Sikaflexin sekä kiila-ankkurien ja kuusiokoloruuvien avulla otteet saadaan kiinnitettyä seiniin lujasti. Rakenneliima estää myös otteiden pyörimisen ruuvien ympäri, jos ruuvit pääsevät ajan myötä löystymään (Oy Sika Finland Ab).

Vuokattia Actionin käyttämät otteet itsessään ovat keinotekoisia. Niitä löytyy paljon erimuotoisia ja -kokoisia. Ne valmistetaan hiekan ja 2-komponenttisen valuhartsin sekoituksena. Valuhartsin perusaineena toimii muovi, joka reagoi valuhartsin kovetinaineen kanssa, kun ne kaadetaan muottiin. Hiekka toimii otteiden rakenne- ja täyteaineena. Valuhartsisekoitus lämpenee hieman reagoinnin aikana, jonka jälkeen se kovettuu nopeasti (Mountain Shop Finland Oy). Otteet ovat myös CE-sertifioituja. CE-sertifikaatti on yleiseurooppalainen merkintä, jonka saaneet tuotteet ovat tarkkaan testattuja ja se takaa, että tuotteet täyttävät kaikki tarvittavat vaatimukset. CE-laboratorion myöntämät CE-merkit takaavat myös tuotteen vapaan liikkumisen Euroopan talousalueen (ETA) sisällä. CE-sertifikaatti ja –merkintä on pakollinen tietyissä tuoteryhmissä, kuten leluissa, useimmissa koneissa ja sähkölaitteissa (Teknillinen korkeakoulu).

6.3 Kustannusarvio

Suunnittelemllemme boulderoitiseinälle tulee noin 200 erikokoista ja – muotoista otetta. Otteiden hinnat vaihtelevat 5,60 eurosta 8,90 euroon, jolloin keskivertohinnaksi saadaan 7,25 euroa. Näistä syntyisi kuluja Vuokatti Actionille noin 1450 euroa (7,25€/kpl * 200 kpl). Näiden lisäksi jokaista otetta kohden tarvitaan yksi kiila-ankkuri, yksi kuusiokoloruuvi sekä sikaflexiä kiinnitysten varmistamiseksi ja lujittamiseksi. Kiila-ankkurit maksavat yhden euron per kappale ja kuusiokoloruuvit 40 senttiä kappaleelta. Nämä tulisivat maksamaan toimeksiantajal-

lemme yhteensä noin 280 euroa. 310 millilitran rakenneliimapatruuna maksaa noin 16 euroa kappaleelta, joita seinälle kiinnitettäviin otteisiin käytetään arviolta 10 kappaletta. Tällöin niiden yhteishinnaksi tulisi noin 160 euroa. Kokonaiskustannukset rakennustarvikkeiden osalta olisivat siis 1890 euroa.

Maalien ja muun pientavaran myötä kokonaiskustannukset voivat nousta noin 2000 euroon. Nämä laskelmat eivät sisällä itse seinän vuokraa, joka määräytyy kävijämäärän mukaan toimeksiantajamme ja Vuokatin urheiluopiston välisen sopimuksen mukaan.

7 POHDINTA JA ARVIOINTI

Alun perin opinnäytetyömme tarkoitus ja tavoite oli Vuokatti Actionin seikkailuliikuntapalvelujen kehittäminen. Meillä oli ideoita sisälajien siirtämisestä ulos ja päinvastoin. Ideoimme myös täysin uusia lajeja ja tuotteita, joita myös alustavasti testasimme syventävän harjoittelun aikana. Suunnittelimme myös erilaisia paketteja ja kokonaisuuksia, joissa useita lajeja yhdistettäisiin toisiinsa tarinankerronnan avulla. Pikkuhiljaa opinnäytetyömme aihe tarkentui kiipeilyseinän toiminnan kehittämiseen. Sen ympärivuotinen suosio ja vetovoima ovat olleet yrityksen kantavia voimia jo vuosien ajan. Toimeksiantajamme kuitenkin ilmaisi, että vanhoille asiakkaille olisi hyvä tarjota jotain muutakin, kuin saman seinän kiipeämistä vuodesta toiseen. Saman seinän kiipeäminen uudelleen ei tarjoa asiakkaille enää samankaltaisia elämyksiä kuin ensimmäisellä kerralla.

Lähdimme suunnittelemaan uusia reittejä ja rakennelmia vanhalle seinälle. Näihin olisi lukeutunut myös negatiivisia kulmia sisältävä lisäosa, joka olisi kiinnitetty seinän maalauksessa olevan puun vasemmalle puolelle. Se olisi tuonut mukanaan lisää vaikeusastetta ja reittivaihtoehtoja kiipeilijöille. Toimeksiantajamme mukaan se olisi vaatinut kuitenkin liikaa taloudellisia ja teknillisiä resursseja, kuten rakennusinsinöörin palkkaamisen lisäosan kiinnittämistä varten. Toisena vaihtoehtona meillä oli uusien reittien suunnitteleminen seinälle. Uusia reittejä olisi ollut kolme kappaletta, jotka olisivat eri vaikeusasteisia. Reitit olisi merkitty seinälle teipeillä. Lisäksi mietimme erilaisia merkitsemiskeinoja, kuinka merkitä eri tavoin otteet käsille ja jaloille. Näitä noudattamalla reiteistä olisi saatu haastavia.

Tutustuttuamme teoriaan ja lähdekirjallisuuteen päädyimme boulderointiseinäen suunnitteluun. Se sopi myös toimeksiantajallemme hyvin, sillä kiipeilyseinän välittömässä läheisyydessä on loistavat puitteet boulderointiseinäen rakentamiseen. Se toimisi hyvänä lämmittelyseinänä ja harjoitteluna varsinaiselle kiipeilylle. Boulderointi ei tarvitse turvavaljaita ja – köysiä, joten sen valvominen on helpompaa. Yksi ohjaaja voi varmistaa seinällä kiipeilevää henkilöä ja seurata ohessa, ettei boulderointiseinalle nouse liian montaa kiipeilijää yhtä aikaa. Tämä helpottaa toimintaa varsinkin isojen ryhmien kanssa, sillä asiakkaille ei tule niin paljoa odottamista. Vuoroaan odottavat asiakkaat voivat käydä boulderointiseinäellä kokeilemassa kiipeilytekniikkaa sekä käsi- ja jalkaotteiden pitävyyttä.

Tieteellisesti näkökulmasta katsottuna tuotteemme ei ole kovin merkittävä. Siinä käytetään vanhoja tekniikoita ja välineitä, joita vain sovelletaan yrityksen tarpeisiin ja toimintaan. Yrityksen kannalta tuote sen sijaan on varsin merkittävä. Jos tuotteemme avulla toimeksiantajamme asiakasmäärä nousee esimerkiksi 10 %, voimme katsoa onnistuneemme työssämme hyvin.

Boulderointiseinän oli tarkoitus valmistua opinnäytetyöprosessimme aikana. Toimeksiantajamme laittoi Vuokatin urheiluopistolle anomuksen boulderointiseinän vuokraamisesta ja rakentamisesta hyvissä ajoin ennen syyskuun 2008 loppua. Meistä ja toimeksiantajastamme riippumattomista syistä anomuksen käsittely venyi kuitenkin niin pitkälle, että valmiit tuotokset eivät päässeet opinnäytetyöhömmme mukaan. Tarkoituksemme kuitenkin on, että olisimme mukana rakentamassa boulderointiseinää niin paljon kuin mahdollista.

7.1 Luotettavuus

Juujärvi, Myyry ja Pessa (2007, 9) määrittelevät ammatillisen toiminnan perustaksi ammattitaidon, joka on koulutuksella ja kokemuksella hankittua pätevyyttä toimia ammatissa. Liikunta-alan opiskelijoina ja tulevina ammattilaisina koemme, että omaamme riittävästi tietoa ja taitoa toimivan suunnitelman tuottamiseksi. Lisäksi uskomme, että olemme riittävän ammattitaitoisia kehittämään toimeksiantajamme palveluja. Uskomme myös, että meidän omaamamme tieto ja osaaminen lisäävät tulevan tuotteen luotettavuutta. Sitä lisäävät myös lähteet, jotka takaavat asianmukaisesta tietoa käsiteltävästä aiheesta. Olemme pyrkineet käyttämään ajankohtaisia lähteitä aina kun mahdollista.

Kajaanin ammattikorkeakoulun mukaan tuotteistetun opinnäytetyön luotettavuuden arviointiin voidaan käyttää seuraavanlaisia kriteerejä; todeksi vahvistettavuus, merkityksellisyys, kylästeisyys, siirrettävyys, prosessin johdonmukaisuus, aineistolähteisyys, kontekstisidonnaisuus, tavoiteltavan tiedon laatu, vastuullisuus, työryhmän vastuu, sopivuus, ymmärrettävyys, yleisyys ja kontrolli. Näistä kriteereistä meidän opinnäytetyömme arviointikriteereiksi soveltuvat parhaiten työryhmän vastuu ja vastuullisuus, sopivuus, ymmärrettävyys, prosessin johdonmukaisuus sekä merkityksellisyys.

Vastuut meidän opinnäytetyössämme ja tuotteen suunnittelemisessa vaihtelevat meidän ja toimeksiantajamme välillä. Me suunnittelemme tuotteen ja annamme valmiin suunnitelman toimeksiantajallemme, joka viime kädessä hyväksyy tai hylkää tuotteen. Tuotteen valmistaminen ja rakentaminen on myös toimeksiantajamme vastuulla. Me emme pysty keskenämme aloittamaan tuotteen valmistamista. Tuotteen turvallisuus on pääasiassa toimeksiantajamme vastuulla, sillä tulevaisuudessa tuotteen käyttö tapahtuu ensisijaisesti toimeksiantajamme toimesta.

Mielestämme tuote sopii toimeksiantajamme tuotetarjontaan hyvin. Se lisää kiipeilymahdollisuuksia ja monipuolistaa yrityksen palveluja entisestään. Lisäksi se tarjoaa asiakkaille jotain uutta, mikä oli opinnäytetyömme alkuperäinen tarkoitus. Pelkästään boulderoinnille tarkoitettuja seiniä ei kovin useita lähialueelta löydy. Tuote on myös helppo ymmärtää, sillä sen käyttötarkoitus selviää asiakkaalle jo yhdellä vilkaisulla. Lisäksi tuotetta on hyvin vaikea, ellei mahdotonta, käyttää väärin.

Idean syntymisen jälkeen tuotteistamisprosessi on ollut kohtuullisen selkeä. Teoriaan ja aiheeseen tutustumisen jälkeen ehdotimme mielestämme sopivaa aihetta toimeksiantajallemme, joka oli ideaan erittäin tyytyväinen. Hän myös antoi meille omia mielipiteitään ja toiveitaan suunnitelman suhteen. Tämän jälkeen laadimme suunnitelman, jonka esitimme toimeksiantajallemme. Kyseinen suunnitelma on mielestämme konkreettinen ja merkityksellinen tuotos. Sen avulla syntyvä tuote on ainutlaatuinen sijaintinsa ja käyttötarkoituksensa vuoksi. Vaikka sen idea ja valmistusmenetelmät voidaan kopioida ja siirtää uuteen kohteeseen, ei tuotetta itseään voida siirtää.

Tuotteen kyllästeisyys ilmenee harjoittelun aikana saamamme kokemuksen ja teorian tutustumisen kautta. Boulderointia koskevaa kirjallisuutta on tehty suhteellisen vähän. Suurin osa lähteistämme onkin yleisesti kiipeilyä käsitteleviä kirjoja, joissa boulderointi on käsitelty omana alakappaleenaan. Samat asiat toistuivat useissa eri lähteissä, jonka takia kirjallisuuden kautta ei saatu enää mitään uutta tietoa. Harjoittelun kautta taas saimme peruskiipeilystä riittävät tiedot ja taidot pystyäksemme laatimaan tekemämme suunnitelman tasoisen tuotoksen.

7.2 Eettisyys

Eettiset kysymykset ovat askarruttaneet ihmisiä jo vuosituhansia. Antiikin filosofi Platon esitti, että eettiset säännöt ovat yhtä universaaleja ja objektiivisia kuin matemaattiset lainalaisuudet. Eettisyys käsitetään nykyisin kuitenkin hivenen pehmeämmin eikä sitä enää verrata matematiikkaan. Se voidaan kuitenkin jakaa kahteen alalajiin, eettiseen subjektiivisuuteen ja eettiseen objektiivisuuteen. Eettisessä subjektiivisuudessa teon oikeellisuudelle riittää, että tekijä itse uskoo sen olevan oikein. Yleisiin kysymyksiin oikeasta ja väärästä voidaan vastata, mutta niihin vastataan aina sen mukaan, mitä vastaaja niistä ajattelee. Eettisessä objektiivisuudessa teolle täytyy löytyä hyväksyntä tilanteen ulkopuolelta, esimerkiksi yleisistä moraalisista säännöistä tai viranomaisilta. Teko on eettisesti hyvä, jos sille löytyy hyväksyntä esimerkiksi lainsäädännöstä. (Westbury 1997, 79-91.)

Juujärven ja kumppaneiden mukaan eettiset kysymykset koskettavat kaikkea ammatillista toimintaa. Heidän mukaansa (2007, 10) kaikelle ammatilliselle toiminnalle on tyypillistä, että se liittyy välittömästi tai välillisesti toisiin ihmisiin. Tärkeimpänä eettisenä kysymyksenä pidimme tuoteturvallisuutta. Kuten laissakin sanotaan, on palvelun tarjoajan huolehdittava, ettei tarjotusta palvelusta aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Lisäksi palvelun tarjoajan on markkinoidessaan tuotetta annettava kuluttajalle tarvittavat tiedot tuotteen tai palveluun liittyvistä vaaroista. (Laki kuluttajatarvikkeiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30.1.2004/75) Boulderointiseinän juurelle on tarkoitus asettaa pehmeitä patjoja jotta alastulot ja mahdolliset putoamiset ovat turvallisempia. Lisäksi ohjeistimme toimeksiantajaamme, että hän ei päästäisi kuin kaksi kiipeilijää yhtä aikaa seinälle.

Opinnäytteemme on tuotteistamisprosessi, jossa suunnittelemme uudelle tuotteelle, eli boulderoinnille, pohjan toteutusta varten. Koska palvelu tulee asiakkaiden käyttöön, on tärkeää perehtyä turvallisuusnäkökohtiin ja varmistaa jo suunnitteluvaiheessa, että tuotteen toteutusvaiheessa ei ole jäänyt epäselviä kohtia turvallisuuden liittyen. Tarkoituksemme on valmistaa myös ohjeet boulderointiseinän läheisyyteen, joista käy ilmi tärkeimpiä turvallisuuskohtia sekä neuvoja kiipeämiseen. Tärkeä merkitys on tietenkin myös itse ammattitaitoisella kiipeilynohjaajalla, jonka tulee huolehtia turvallisuudesta ja sääntöjen noudattamisesta.

Luotettavuudenkin kannalta toinen tärkeä kohta on lähteiden asianmukainen käyttö, joka on keskeisimpiä periaatteista tutkimusta tehdessä. Tämä pätee niin meidän työssämme kuin kaikilla muilla tieteenaloilla (Mäkinen 2006, 145). Olemme pyrkineet etsimään uusia ja ajankoh-

taisia lähteitä tukemaan teoriaa opinnäyteprosessissamme. Pyrimme viittaamaan lähteisiin myös mahdollisimman tarkasti ja asianmukaisesti. Koska suunnitelmamme on tuoda Vuokatti Actionille kokonaan uusi laji eli boulderointi, on tärkeää, että perehdymme lajiin ja sen luonteeseen. Kotimaisten lähteiden löytäminen osoittautui haasteelliseksi ja siitä johtuen käytimme paljon englanninkielistä lähdekirjallisuutta. Toisaalta nämä osoittautuivat erinomaisiksi lähteiksi, joista saimme paljon asiaan liittyvää tietoa.

Eettisyyteen liittyy myös kysymys liikesalaisuuksista. Liikesalaisuus tarkoittaa tietyn elinkeinoharjoittajan (yhtiön) hallussa olevaa salaista tietoa, joka liittyy sen elinkeinotoimintaan. Tunnusmerkkejä ovat salassapitotahto, salassapitointressi ja tiedon tosiasiallinen salassapito. Ensimmäisenä mainittu salassapitotahto tarkoittaa nimensä mukaisesti sitä, että tiedon haltijalla täytyy olla pyrkimys ja tahto pitää tieto salassa ulkopuolisilta. Salassapitointressi ilmenee siten, että salaisuuden paljastuminen voisi aiheuttaa taloudellista vahinkoa yritykselle ja kilpailuetua ulkopuolisille. Tiedon tosiasiallinen salassapito käsittää erilaisia toimia, kuten fyysisiä turvatoimia ja salassapitosopimuksia, jotta tieto pysyisi salattuna. (Vapaavuori 2005, 27.) Opinnäytetyössämme emme olleet tekemisissä salaisten tietojen kanssa, vaan toiminta on avointa. Seikkailuliikuntayrityksissä toimintaa ei yleensäkaan piilotella, eli ideoita ja malleja voidaan soveltaa toisten toiminnasta kopioimatta niitä kuitenkaan suoraan omaan käyttöön. Puitteet ja resurssit ovat jokaisella yrityksellä kuitenkin omanlaisensa, eikä näin ollen täysin vastaavanlaisen tuotteen luominen ole niin helppoa.

7.3 Ammatillinen kasvu

Asiantuntijuutemme on opinnäytetyöprosessin kautta kehittynyt paljon. Olemme tutustuneet monipuolisesti lähdekirjallisuuteen, ottaneet huomioon omia ja toimeksiantajamme kokemuksia sekä perehtyneet muun muassa turvallisuuskysymyksiin. Asiantuntijuutemme on kehittynyt erityisesti seinäkiipeilyn ja boulderoinnin alueella.

Mielestämme syventävä harjoittelu Vuokatti Actionissa ja koko opinnäytetyöprosessi tukivat toinen toisiaan. Saimme syventävän harjoittelun aikana paljon kokemusta kiipeilystä sekä sen ohjaamisesta, käytettävistä välineistä ja turvallisuudesta. Opinnäytetyön aikana syvensimme näitä tietoja teorian ja kirjallisuuden kautta. Harjoittelusta ja teoriasta saatua kokemusta ja

tietotaitoa hyväksi käyttäen pystyimme suunnittelemaan hyvän, toimivan ja ennen kaikkea tarvittavan lisän toimeksiantajamme palveluihin.

Sopiva jatkotutkimus tälle opinnäytetyölle voisi olla esimerkiksi asiakaskysely valmiin boulderointiseinän toimivuudesta ja sen toteutuksesta sekä sen tavoitteesta kiipeilyseinän suhteen, eli auttaako se asiakkaita harjoittelemaan ja valmistumaan kiipeilyseinää varten. Samassa tutkimuksessa voisi tutkia uuden kiipeilyosion tuomia mahdollisuuksia ja kokemuksia. Jos boulderointiseinä osoittautuu toimivaksi tuotteeksi, voidaan harkita tuotteen jatkokehittämistä esimerkiksi laajentamalla boulderointiseinää tai rakentamalla uusia seiniä. Näissä voitaisiin käyttää väriteemoja merkitsemään seinän vaikeusastetta.

Mielestämme boulderointiseinä olisi hyvä lisä Vuokatti Actionin palveluihin. Se olisi helppo ottaa mukaan muun toiminnan mukaan, koska se ei vaadi ohjaajan välitöntä läsnäoloa ja asiakkaat voivat kokeilla sitä muun toiminnan ohella omien halujen ja kykyjen mukaan. Tämä pitää kuitenkin ottaa huomioon ryhmäkohtaisesti; pieniä lapsia ei kannata päästää seinälle keskenään. Kaiken kaikkiaan olemme tyytyväisiä suunnitelmaamme. Se vastaa sekä opinnäytetyön että toimeksiantajamme tavoitteita.

LÄHTEET

- Cavén, S. (toim.) 1992. Seikkailun mahdollisuus. Helsinki: Yhtyneet Kirjapainot Oy.
- Cave – Boulderkeskus. <http://www.boulderkeskus.com> (luettu 11.9.2008)
- Creasey, M., Shepherd, N., Banks, N., Gresham, N. & Wood, R. 2001. The Complete Guide to Rock Climbing. USA: Lorenz Books.
- Degerman, P. & Pohjola, P. 2002. Sinustako seikkailija? Helsinki: Edita Prima Oy.
- Hattingh, G. 2004. Rock & Wall Climbing – The essential guide to equipment and techniques. Lontoo: New Holland.
- Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto. Osa 1. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Juujärvi, S., Myyry, L. & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kajaanin ammattikorkeakoulu, Opinnäytetyöpakki.
<http://www.kajak.fi/opari> (luettu 16.10.2007)
- Komppula, R. & Boxberg, M. 2002. Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Koski, J., Arasola, R. & Degerman, P. 2005. Seinäkiipeily. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Käyhkö, J. 2002. Kiipeily – harjoittelu ja valmennus. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Laki kuluttajatarvikkeiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30.1.2004/75.
<http://www.finlex.fi> (luettu 21.9.2008)
- Lunnas, J. 2005. Kiipeilijän elämys: seikkailullinen ja urheilullinen luontokokemus.
<http://elektra.helsinki.fi/se/k/0781-5751/22/3/kiipeili.pdf> (luettu 24.9.2008)
- Mountain Shop Finland Oy. <http://www.mountainshop.fi> (luettu 17.10.2008)
- Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Nykysuomen sanakirja 1. 1996. Helsinki: WSOY.
- Oy Sika Finland Ab. http://www.sika.fi/ind_te_292.pdf (luettu 17.10.2008)
- Parantainen, J. 2007. Rakenna palvelusta tuote 10 päivässä – Tuotteistaminen 10. Hämeenlinna: Talentum Media Oy.

Priest, S. & Gass, M. 1997. *Effective Leadership In Adventure Programming*. USA: Human Kinetics Publishers.

Sjöberg, H. & Järvinen, U. Helsingin Sanomat 15.12.1993

Smart, J. (toim.) 2004. *Adventure Sports Guide to Scotland*. Scotprint, Haddington.

Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S. & Pomfret, G. 2003. *Adventure Tourism – The New Frontier*. Hollanti: Butterworth-Heinemann.

Tarssanen, S. & Kylänen, M. 2007. Entä jos elämyksiä tuotetaan? Elämyskolmio-malli elämyksellisyyden tunnistamisessa, arvioinnissa ja vahvistamisessa. Teoksessa Karppinen S. J. A., & Latomaa T. (toim.) *Seikkaillen elämyksiä – Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia*. Tampere: Juvenes Print.

Teknillinen korkeakoulu.

<http://www.tkk.fi/Yksikot/Elektroniikka/Kurssit/171/Materiaali/ce.pdf> (luettu 17.10.2008)

Vapaavuori, T. 2005. *Yrityssalaisuudet ja salassapitosopimukset*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Westbury, T. 1997. *Ethics and Practice in Outdoor Adventure Education*. Teoksessa Tomlinson, A. & Fleming, S. (toim.) *Ethics, Sport and Leisure: Crises and Critiques*. Chelsea School Research Edition Volume 1. Aachen: Meyer & Meyer Verlag.

LIITTEET

LIITE 1: SUUNNITELMA KIIPEILYTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI

LIITE 2: ALOITTELIJAN BOULDEROINTIOPAS

LIITE 3: OPASKYLTTI BOULDEROINTISEINÄLLE

Suunnitelma kiipeilytoiminnan kehittämiseksi

1. BOULDEROINTISEINÄN SUUNNITTELU

1.1 Seinän sijoittuminen

Vuokattihallin seinätila rakentuu siten, että noin seitsemän metrin välein seinästä erottuu ”ulkonema”. Boulderointiseinä sijoittuu kahden tällaisen ulkoneman väliin. Kuvassa 1 on nähtävillä boulderointiseinän virallinen sijoittuminen.

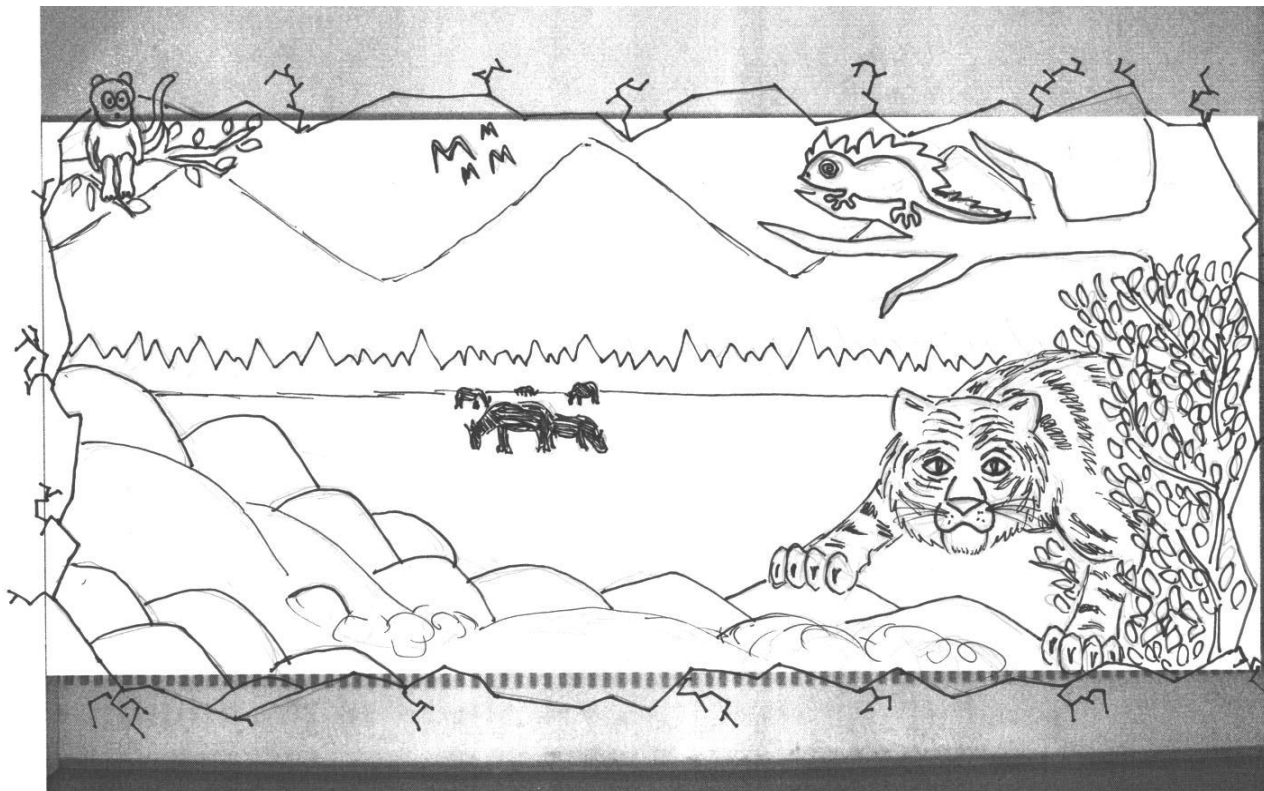
Kuva 1. Boulderointiseinä sijoittuu kuvassa näkyvälle siniselle alueelle

Kuvan vasemmassa laidassa näkyy nykyisen kiipeilyseinän paikka. Boulderointiseinä sijoittuu siis heti kiipeilyseinän viereen. Seinä on seitsemän metriä pitkä ja maksimissaan kolme metriä korkea. Kuvassa 2 näkyy tuleva boulderointiseinä ennen minkäänlaisia rakennuskäsittelyjä.

Kuva 2. Seinä edestä päin kuvattuna

Rakentaminen aloitetaan irrottamalla ensiksi siniset palkit sekä pohjalla oleva styroksipinta irti. Tämän jälkeen seinään tehdään otteiden paikat teollisuusporalla. Taustamaalaus syntyy vasta reikien teon jälkeen, jotta seinää ei tarvitsisi pestä enää uudestaan maalaamisen jälkeen. Poraamisesta syntyy sen verran pölyä ja roskaa, joten on yksinkertaisempi porata ensin reiät ja pestä seinä ennen maalaamista.

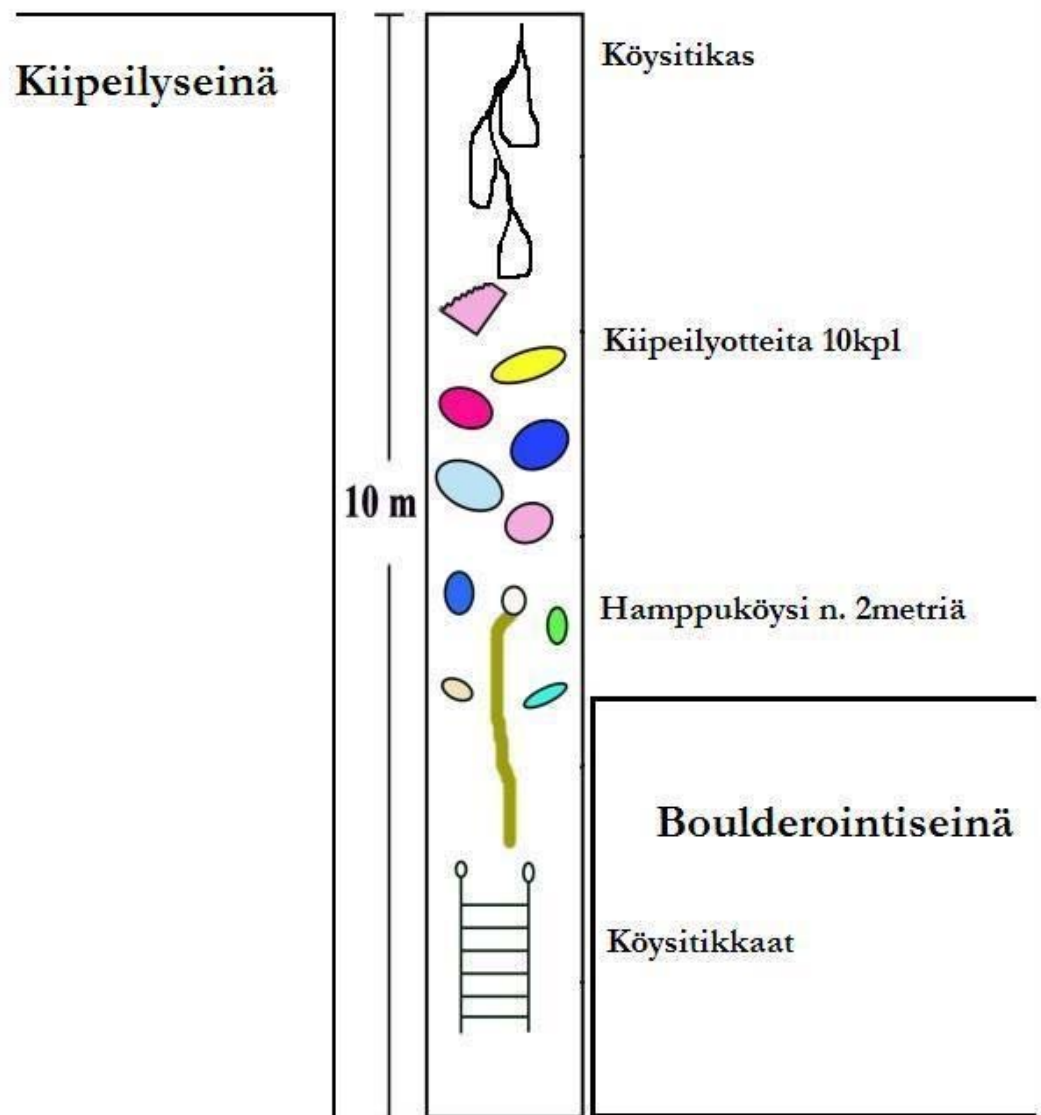
Kuva 4. Raakaversio boulderointiseinän taustasta

Taustakuva on piirretty käsin. Pohjana kuvalle käytettiin kuvassa 2 näkyvää edestä päin kuvattua seinää. Muokkasimme tietokoneohjelmalla kuvan päälle tyhjän valkoisen alueen ja tulostimme tämän paperille. Piirrettyämme kuvan paperiversiolle skannasimme sen sähköiseen muotoon.

Seinän maalaus jatkaa kiipeilyseinän nykyistä kuvaa niin etualalla virtaavan joen kuin taustalla näkyvien vuorien kautta. Kuva on kuitenkin vain yksi versio, joten lopullinen versio seinälle maalattavasta kuvasta voi poiketa alkuperäisestä suunnitelmasta.

2. YLIMÄÄRÄISEN KIIPEILYREITTIN SUUNNITELMA

Kuvassa 1 näkyy boulderoitiseinän ja kiipeilyseinän väliin jäävä pystypalkki, johon suunnitelimme uutta kiipeilytoimintaa. Kehittelimme monta erilaista kiipeilyelementtiä sekaisin, jotta kiipeilyreitti olisi erilainen ja toisi uudenlaista haastetta kiipeilijälle. Hahmotelma näkyy kuvassa 5.

Kuva 5. Ylimääräisen kiipeilyreitän suunnitelma

Kiipeilyreitti sisältää neljä erilaista kiipeilyelementtiä. Alku tapahtuu kiipeämällä köysitikkaita pitkin, jonka jälkeen noin kahden metrin matka kiivetään hamppuköyttä pitkin. Siitä ylöspäin seinään sijoitetaan kymmenkunta kappaletta kiviotteita ja viimeisenä etappina on kiivetä köysitikkaita pitkin ylös huipulle, jonne myös sijoitetaan kello päämäärän merkiksi. Kiipeily tätä reittiä pitkin vaatii turvaalajaiden käytön ja näin ollen varmistusköyden sijoittamisen. Köysivarmistuspisteen voi sijoittaa reitin välittömästi yläpuolella sijaitseviin kattorakenteisiin.

ALOITTELIJAN BOULDEROINTIOPAS

Lukijalle

Käsissäsi on aloittelijan boulderointiopas, jonka avulla pääset mukaan boulderointiharrastuksen pariin. Lisäksi saat oppaasta perustietoa boulderoinnissa käytettävistä varusteista, tekniikoista ja menetelmistä sekä tarvittavan perustiedon boulderoinnin turvallisuudesta ja siitä huolehtimisesta.

Boulderointiharrastus on kiipeilylajeista halvin ja yksinkertaisin, sillä sitä voi harrastaa lähes missä vain. Periaatteessa siihen ei vaadita muuta kuin kiipeilijä ja jokin pinta, jota pitkin kiivettä. Vaikka boulderoitaessa ei kiivetä kovinkaan korkealle, maksimissaan viiteen metriin, ei se tarkoita sitä, että se olisi täysin vaaratonta. Kaikenlaisessa kiipeilyssä putoamisen ja loukkaantumisen mahdollisuus ovat aina läsnä. Siksi olisikin hyvä, että boulderointia ja kiipeilyä harrastaessasi ottaisit ne huomioon – älä harrasta lajia yksin, älä ota turhia riskejä ja huolehdi perusturvallisuudesta.

Sanna Kauppinen

Lasse Räisänen

Sisällysluettelo

1 MITÄ BOULDEROINTI ON?	4
2 BOULDEROINTIHARRASTUKSEN ALOITTAMINEN	6
3 KÄSI- JA JALKAOTTEET	8
4 KIIPEILYTEKNIikka	13

1 MITÄ BOULDEROINTI ON?

Sana boulderointi tulee englanninkielen sanasta boulder, joka tarkoittaa isoa kiveä tai lohkaretta. Boulderointi tarkoittaa kiipeilyä matalilla korkeuksilla ja sitä voi harrastaa siirtolohkareilla, isoilla kivillä, kallio- tai kiipeilyseinällä tai vaikka kiviaidalla – lähes missä vain! Boulderointi on eräs kiipeilyn monista muodoista. Muita kiipeilylajeja ovat muun muassa kalliokiipeily ja seinäkiipeily. Boulderointiharrastuksen aloittaminen on helppoa. Tarvitset vain kiipeilyyn soveltuvat kengät sekä paikan jossa voit kiipeillä.

Tavallisesta kiipeilystä poiketen boulderoinnissa ei käytetä turvavaljaita. Boulderoinnissa ei ole tarkoitus nousta ylöspäin, vaan usein liikutaan pintoja pitkin sivusuunnassa tai noustaan vain muutamien metrien korkeuteen. Boulderoitaessa ei tulisi koskaan nousta viittä metriä korkeammalle. Siltä korkeudelta putoaminen voi johtaa vakaviin vammoihin. Boulderoinnin turvallisuutta lisää myös muiden kiipeilijöiden läsnäolo, jotka varmistavat turvallisen alastulon. Tätä kutsutaan spottaamiseksi. Ulkoboulderoinnissa on myös syytä käyttää boulderpatjaa, niin sanottua crashpadiä. Sen tarkoituksena on pehmentää alastuloa. Sen oikea sijoittaminen on myös spottaajien tehtävä. Patjan voi sijoittaa myös itse jos kiipeilee yksin, mutta silloin sivusuunnassa ei juuri voi liikkua.

Turvallisilla korkeuksilla ja avustajan/avustajien avustuksella boulderointi on turvallinen harrastus. Tavallisimmat vammat boulderoinnissa ovat nilkan nyrjähdykset hallitsemattomissa alastuloissa, mutta näitä voidaan vähentää spottaajien käytöllä, crashpadin oikealla sijoittamisella sekä matalalla korkeudella pysyttelemisellä. Vaikka boulderoinnissa sattuu muita kiipeilylajeja enemmän loukkaantumisia, ne ovat usein lieviä. Crashpad on erikoisen tärkeä silloin, kun alastulo ei ole tasainen sekä silloin, kun kiivettävä seinä ulkonee. Tällöin kiivettävä seinä kaartuu hivenen kiipeilijän taakse ja kiivettäessä liikutaan hivenen taaksepäin. Mitä useampi spottaaja on varmistamassa alastuloa, sitä turvallisempaa boulderointi on.

Sen lisäksi, että boulderointi on oma suosittu lajinsa, sitä käytetään köysikiipeilyn lämmitteilyyn, kehon hallinnan ja koordinaation kehittämiseen sekä kiipeilyn tekniikoiden harjoitte-

luun. Helppoa boulderreittiä voi kiivetä useaan otteeseen kunnes lihakset, varsinkin sormien, kyynärvarsien ja hartioiden lihakset, ovat kunnolla lämmenneet. Boulderointi on myös hyvä tapa tutustua muihin kiipeilylajeihin. Samat tekniikat ja menetelmät pätevät myös muissa kiipeilylajeissa, kuten esimerkiksi seinä- ja kalliokiipeilyssä.

2 BOULDEROINTIHARRASTUKSEN ALOITTAMINEN

Boulderointi on harrastuksena varsin edullinen. Kiipeilykengät maksavat 50 eurosta ylöspäin, eikä muuta varustusta oikeastaan vaadita. Tavallisilla lenkki- ja ulkoilukengilläkin voi kiivetä, mutta kiipeilykengissä on erityinen kitkakumivalmisteinen pohja, joka takaa paremman pidon erilaisilla pinnoilla, kuten kivilohkareilla. Kiipeilykengät ovat myös tavallista ulkoiluun käytettyä kenkää tiukemmat. Tämä takaa sen, että jaloilla saa tukevamman otteen ja paremman tuntuman kiivettävästä pinnasta. Tavalliset lenkkikengät saattavat pyöriä jalassa eikä niiden antama tuntuma kiipeilypinnasta ole paras mahdollinen.

Boulderointia harrastavat käyttävät usein magnesiumkarbonaattia parantamaan sormien ja kiven välistä kitkaa. Tällöin sormilta vaadittava puristusvoima ei ole yhtä suuri ja kädet eivät pääse väsymään yhtä helposti tai nopeasti. Kiipeilyharrastuksen alussa onkin yleistä, että käsien lihakset väsyvät nopeasti. Syynä tähän on yleensä vääränlainen tekniikka. Kiipeilijä ei alussa vielä luota jalkaotteisiinsa ja pyrkii enemmän roikkumaan käsiensä varassa. Magnesiumkarbonaattipalat, niin kutsutut mankat, maksavat noin kolmesta viiteen euroa kappaleelta.

Boulderpatja eli crashpad on myös hyvä olla mukana boulderointiaessa. Crashpadina voi käyttää esimerkiksi tavallista vaahtomuovipatjaa. Sen oikea sijoittaminen mahdollistaa uusien reitien kiipeämisen ja lisää turvallisuutta merkittävästi. On myös mahdollista käyttää useita crashpadeja, jolloin koko kiivettävän reitin varrelle voi levittää patjan tai asettaa useamman patjan päällekkäin. Spottaajien tehtävänä on, alastulon varmistamisen lisäksi, huolehtia crashpadin oikeasta sijoittamisesta kiipeilijän liikkuesssa. Viralliset crashpadit maksavat alan liikkeissä noin sadasta eurosta ylöspäin. Hinta nousee sitä myötä, mitä korkeampaa boulderreittiä varten crashpad ostetaan.

Lisäksi boulderointiharrastukseen tarvitaan kiivettävä seinä, kivenlohkare tai muu kiipeämiseen soveltuva pinta. Spottaajia olisi hyvä olla mukana ainakin yksi. Tällöin boulderointi on paljon turvallisempaa kuin yksin. Harrastajat vuorottelevat usein spottaajan ja kiipeäjän rooleissa. Boulderointiharrastus kannattaa aloittaa varovasti ja helpoilla pinnoilla. Yksi boulder-

roinnin helppo muoto on buildering (engl. sanasta building). Monissa vanhoissa kivitaloissa on käytetty suuria kivilohkareita, jotka muodostavat helppoja otteita käsille ja jaloille.

3 KÄSI- JA JALKAOTTEET

Sitä, miten kädellä pidetään kiinni kiivettävästä pinnasta kutsutaan käsiotteeksi. Vastaavasti sitä, miten jalka on kiivettävällä pinnalla kutsutaan jalkaotteeksi. Boulderoinnissa käytettävät käsi- ja jalkaotteet ovat samat kuin köysikiipeilyssä. Sekä käsille että jaloille on olemassa monia erilaisia otteita. Käsiotteet riippuvat käden sijainnista kiipeilijän vartaloon nähden. Käsiotteiksi kutsutaan kaikkia kallion, kiivettävän seinän tai pinnan epätasaisuutta, josta voi ottaa kiinni.

Normaali käsiote/Kahvaote: Otteesta otetaan mahdollisimman leveästi kiinni joko kaikilla tai muutamalla sormella. Sormia käytetään kokonaan tai vain muutamaa niveltä. Otteen muoto ratkaisee kiinniottotavan ja usein luontevimmalta tuntuva ote on paras.

Puristusote: Otteesta otetaan kiinni kuten puristettaisiin pihdeillä. Väsyttää sormia nopeasti.

Alaote: Kuten normaali käsiote/kahvaote, mutta otteella vedetään jalkoja alaspäin, jotta ne pitävät paremmin. Veto suuntautuu usein kalliosta tai kiivettävästä pinnasta pois päin.

Työntöote: Kädellä työnnetään ylöspäin, otteen leveydestä riippuen joko koko kämmenellä tai käden osalla, kuten käden ulkosyrjällä.

Sormiote: Kapeista listoista otetaan kiinni pelkillä sormenpäällä. Otteen pitävyyttä voi parantaa asettamalla peukalon etusormen päälle.

Käsiotteiden pitävyyttä voi parantaa magnesiumkarbonaatin eli mankan käytöllä. Mankka imee käsistä ja sormista kosteutta ja parantaa käden ja otteen välistä kitkaa, jolloin käsiotteet pitävät paremmin. Boulderoinnin harrastajat pitäväkin usein mukanaan erillistä magnesiumpussia, joka roikkuu heidän vyötäröllään. Mankkapussi sisältää joko magnesiumkarbonaattijauhetta tai paloja, jotta kiipeilijä voi nopeasti ja helposti lisätä käsiinsä magnesiumia.

Oikeaoppisen ja menestyksekkään kiipeilyn perustana on kuitenkin aina hyvä jalkatyöskentely. Hyvä jalkatekniikka ja – työskentely pitää suuren osan rasituksesta jaloilla. Jalat ovat huomattavasti käsiä vahvemmat ja kestävät rasituksen paremmin. Tällöin kädet eivät rasitu liikaa ja kiipeilijä jaksaa kiivetä kauemmin.

Kun ei liikuta mihinkään suuntaan, olisi vartalon paino hyvä pitää aina suoran jalan tai molempien jalkojen varassa, jolloin jalan suuret lihakset eivät joudu kannattelemaan kehon painoa. Vartalon painon ollessa suoralla jalalla sen lihakset saavat jopa hieman levätä. Aloittelijat keskittyvät liian usein pelkkiin käsiotteisiin, eivät luota jalkoihinsa eivätkä jalkaotteisiinsa. Tällöin jaloille ei uskalleta laittaa painoa ja joudutaan roikkumaan käsien ja sormien varassa. Tämä väsyttää kädet nopeasti. Oikeanlaisella tekniikalla jalkaotteet pitävät todella hyvin jopa kaikkein pienimmissä otteissa. Luottamus jalkaotteiden pitävyyteen syntyy vasta harjoittelun ja kokemuksen kautta, eikä sitä voi opettaa kenellekään suoraan – jokaisen boulderoinnin harrastajan on opittava itse luottamaan jalkaotteisiinsa.

Jalkaotteita voi harjoitella aluksi pienemmillä ja ilman varsinaista kiipeämistä. On hyvä ko-
keilla erilaisia jalan asentoja erilaisilla pinnoilla ja otteilla, kunnes jalkaotteisiin oppii luotta-
maan. Jalkaa on myös hyvä käännellä niin, että välillä seisoo päkiän, välillä sisä- ja välillä ul-
kosyrjän varassa.

Jalkaote, jossa paino on jalan sisäsyryllä. Painon tulisi olla päkiällä eikä keskellä jalkaa tai
kantapäässä. Tämä jalkaote on yleisimmin käytetty ote.

Yllä olevassa jalkaotteessa vartalon paino on jalan ulkosyryllä. Tässäkin jalkaotteessa paino
on syytä pitää päkiällä paremman pitävyyden saavuttamiseksi.

Joissakin jalkaotteissa paras tekniikka on kääntää jalkaterä kohtisuoraan kiivettävään pintaan nähden. Otteen pitävyyttä parantaa kantapään laskeminen varpaiden alapuolelle. Mikäli varpailla joutuu seisomaan pitkään voi pohjelihas väsyä ja krampata nopeasti.

4 KIIPEILYTEKNIikka

Kuten kaikessa liikunnassa, myös boulderoinnissa hyvä alkulämmittely on tärkeää. Se vähentää loukkaantumisriskiä ja valmistaa kehon eri lihakset suoritusta varten. Kiipeilyssä ja boulderoinnissa on tärkeää muistaa sormien ja käsivarsien sekä jalkojen lihasten lämmittelyt. Lämmittelyksi käy esimerkiksi pienehkö juoksu- tai kävelylenkki. Sormia ja ranteita voi lämmittää erilaisilla pyörittelyliikkeillä. Käsivarren lihaksia on myös hyvä hivenen venyttellä ennen varsinaista kiipeämistä.

Kiipeilystä voi huono tekniikalla tehdä todella raskasta ja vaikeaa, kun taas hyvällä tekniikalla kiipeilystä tulee huomattavasti helpompaa. Aloittelijat sortuvat usein samankaltaisiin virheisiin – jalkoja ei uskalleta käyttää ja käsien varassa roikutaan liikaa. Pienellä harjoittelulla jalkotteiden pitävyyteen oppii luottamaan ja kiipeily helpottuu huomattavasti. Vaikeilla reiteillä kädet saattavat väsyä ja krampata, jolloin kiipeily pitää keskeyttää. Harjoittelun myötä myös käsien ja sormien lihakset kehittyvät, joka osaltaan helpottaa kiipeilyä.

Kiipeilytekniikasta puhuttaessa samat perusasiat pätevät jokaisessa kiipeilylajissa. Samoja tekniikoita käytetään, vaikka kiivettäisiin kalliolla tai boulderoitiseinällä. Tärkeimmät seikat kiipeilyssä ovat jalkojen käyttö sekä painopisteen pitäminen lähellä seinää. Kiipeiltäessä pitäisi aina pyrkiä hyödyntämään jalkojen suuria lihaksia, jotka jaksavat kannatella ja nostaa kehon painoa käsiä paremmin. Suurin osa kehon painosta tulisi olla suoralla tai ponnistavalla jalalla. Mikäli vartalon painoa joutuu kannattelemaan käsillä pitkiä aikoja, voi kiipeily loppua lyhyeen. Boulderoinnissa tulee kuitenkin tilanteita, joissa jalkojen käyttö voi olla vähäisempää ja käsiä joutuu käyttämään enemmän. Näitä tilanteita tulisi kuitenkin välttää.

Toinen tärkeä seikka on painopisteen pitäminen lähellä kiivettävää pintaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kiipeilijä pitää lantionsa mahdollisimman lähellä seinää. Lantio olisi hyvä pitää suoraan jalkojen yläpuolella. Mitä kauempaa lantio on seinästä, sitä enemmän se rasittaa käsiä ja tekee kiipeilystä vaikeampaa ja raskaampaa. Kiivettävän pinnan muotojen mukaan voi lantiota kuitenkin joutua ajoittain pitämään huonossa asennossa.

Yllä vasemmalla olevassa kuvassa kiipeilijällä on hyvä perusasento. Vartalon paino on suoran jalan varassa ja kiipeilijä katsoo alaspäin etsien oikealle jalalleen sopivaa otetta. Kädet eivät ole liian leveällä tai kurotettuna kauas ylös tai sivuille. Yllä oikealla olevassa kuvassa kiipeilijä kurottaa käsillään liian kauas. Tämä rasittaa käsien ja sormien lihaksia eikä kiipeily ole kovin taloudellista.

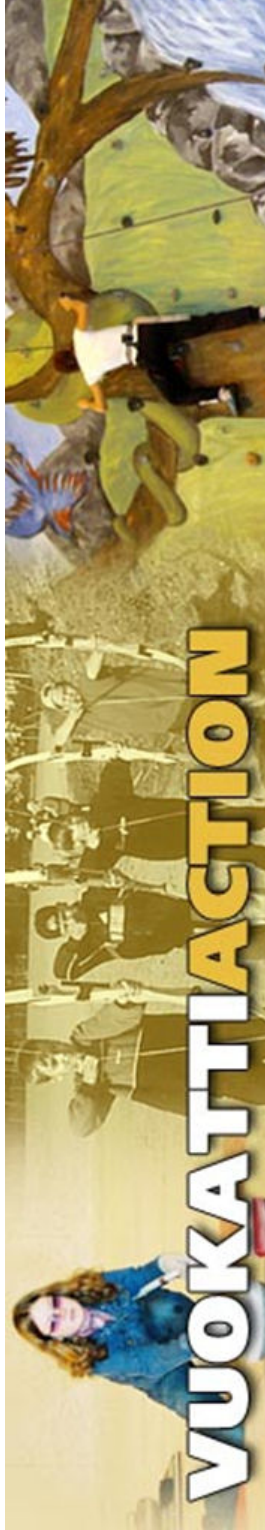
Yllä vasemmalla kiipeilijän painopiste ja lantio ovat oikein sijoittuneet. Tällöin vartalon paino pysyy paremmin jalkojen päällä ja kiipeily on helpompaa. Yllä oikealla olevassa kuvassa lantio on liian kaukana seinästä. Tällöin kiipeilijä joutuu kannattelemaan vartalon painoa käsillään ja tämä rasittaa käsiä todella nopeasti. Ote voi myös irrota kivistä helpommin.

OPPAASSA KÄYTETYT LÄHTEET

Hattingh, G. 2004. Rock & Wall Climbing – The essential guide to equipment and techniques. Lontoo: New Holland.

Koski, J., Arasola, R. & Degerman, P. 2005. Seinäkiipeily. Tampere: Tammer-Paino Oy.

3. OPASKYLTTI BOULDEROINTISEINÄLLE

BOULDEROINTI

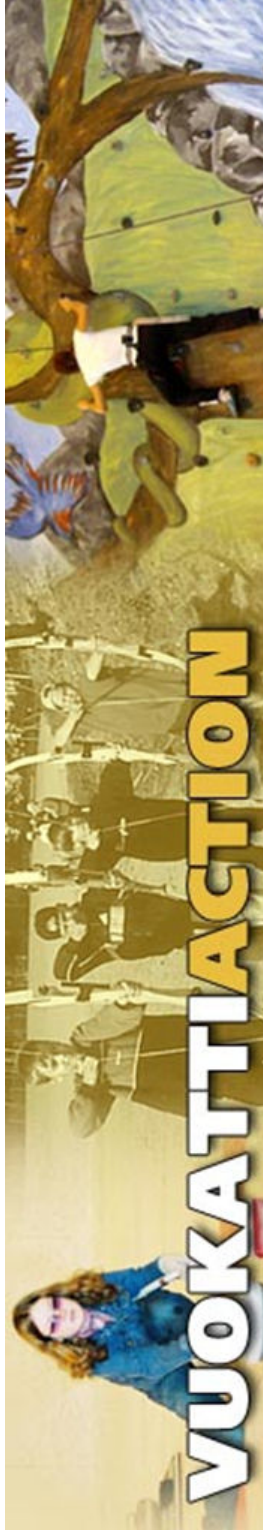
- Kiipeilyä matalilla korkeuksilla
- Ei turvavaljaita tai -köysyä
- Turvallisuutta parannetaan patjojen ja avustajien käytöllä
- Patjaa kutsutaan nimellä crashpad, avustusta kutsutaan spottaamiseksi

Etsi kivistä käsiisi sopivat otteet.

Pidä vartalon paino päkiällä ja koeta pitää lantio lähellä seinää

BOULDEROINTI

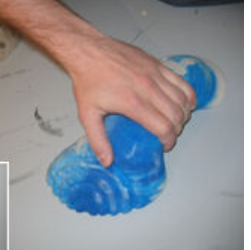
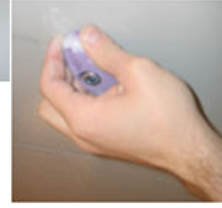
Pidä paino suoralla jalalla ja etsi katseella sopivia kiviä niin jaloille kuin käsille

Älä kurkota liian ylös tai kauas, sillä se väsyttää käsiä nopeasti!

Muista turvallisuus! Seinällä saa olla korkeintaan kaksi kiipeilijää kerrallaan. Odota, että edellinen on seinän puolivälissä, ennen kuin lähdet itse liikkeelle

Otteita on paljon erilaisia niin käsille kuin jaloille

Koeta löytää mahdollisen luonnollisen tuntuiset otteet